Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 245 (20. 213) • 1988 йил 25 октябрь • сешанба Баҳоси 3 тийин.

УЛУҒ ЛЕНИННИНГ НОМИ ВА ИШИ АСРЛАР ОША ЯШАЙВЕРСИН!

КПСС Марказий Комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революцияси 71 йиллигига ЧАҚИРИҚЛАРИ

1. Яшасин Улуғ Октябрнинг 71 йиллиги!

2. Яшасин ижодий таълимот, совет жамиятини янгилашнинг ғоявий негизи — марксизм-ленинизм!

3. Ленинчи большевикларга, партия, уруш ва меҳнат ветеранларига шон-шарафлар!

4. Ўртоқлар! КПСС XXVII съезди ва XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини амалга оширайлик! Революцион қайта қуришга муқаррар тус берайлик!

5. Коммунистлар! Намуна кучи билан ва ишонтириш орқали миллионлаб кишиларни социализмни янгилаш жараёнига сафарбар этингиз!

6. Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш учун курашингиз, тўла хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш, ижара ва кооперацияни жорий этингиз!

7. Ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар! Партиянинг социал-иқтисодий сиёсатини, халқ турмуши шароитини яхшилашга қаратилган йўлини ҳалол ва ижодий меҳнатимиз билан амалга оширайлик!

8. Совет Иттифоқи гражданлари! Ленинча миллий сиёсатнинг буюк ғалабасини — СССР халқлари қардошлигини мустаҳкамлангиз!

9. СССР гражданлари! Сиёсий системани ислоҳ қилишда, Советларнинг ролини оширишда, турмушимизнинг барча соҳаларини демократиялашда фаол қатнашингиз!

10. Коммунистлар! Советлар мамлакатининг гражданлари! Ҳақиқат ва ошкораликни қарор топтирингиз, бюрократизм, қолоқлик ва мутаассибликни бутунлай тугатингиз!

11. СССР гражданлари! Қонуннинг нуфузини, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, ҳокимият обрўсини қарор топтирадиган социалистик ҳуқуқий давлатни барпо этайлик!

12. Совет Иттифоқи гражданлари! Табиатни ҳимоя қилингиз, атроф-муҳитни муҳофаза қилишда иштирок этингиз!

13. Агросаноат комплекси ходимлари! Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни тубдан яхшилаш учун курашингиз, хўжалик юритишнинг янги формаларини дадилроқ ўзлаштирингиз!

14. Совет олимлари, инженерлари, ихтирочилари! Фан-техника тараққиётини, ишлаб чиқаришни интенсивлашни, меҳнат унумдорлигини оширишни жадаллаштирингиз!

15. Халқ таълими ходимлари! Мактаб ислоҳотини амалга оширингиз, ёш авлодни замонавий билимлар, меҳнат кўникмалари, ғоявий эътиқод билан қуроллантирингиз!

16. Соғлиқни сақлаш ходимлари! Медицина ёрдами сифатини оширингиз, одамларга кўпроқ меҳр-оқибат ва шафқат қилингиз!

17. Адабиёт ва санъат арбоблари! Одамларнинг маънавий дунёсини бойитингиз, уларнинг фаол гражданлик позициясини тарбиялангиз, қайта қуришнинг боришини ҳаққоний ва ёрқин акс эттирингиз!

18. Совет касаба союзлари! Меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини изчиллик билан қатъий ҳимоя қилингиз, хўжалик юритишнинг, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг янги методлари жорий этилишига эришингиз!

19. Комсомоллар! Йигит ва қизлар! Буюк Ленин меъросини ўрганингиз, жамиятни революцион янгилаш учун фаол курашчиларнинг биринчи сафларида бўлингиз!

20. Яшасин қайта қуришнинг фаол иштирокчилари, ёш ўринбосарларнинг меҳрибон тарбиячилари — совет хотин-қизлари!

21. Совет жангчилари! Социалистик Ватанни ишончли қўриқлангиз, чинакам ватанпарвар ва интернационалист бўлингиз!

22. Тинчлик ва социал тараққиёт учун, озодлик ва демократия учун курашда КПССнинг коммунистик ва ишчи партиялар билан, барча ижтимоий кучлар билан бирдамлиги мустаҳкамланаверсин!

23. Социалистик давлатларнинг халқларига алангали салом! Қардош мамлакатлар ҳамдўстлиги мустаҳкамланаверсин!

24. Жаҳон халқлари! Ишонч, ҳамжиҳатлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлангиз! Жаҳон цивилизациясини ядро хавфидан ҳимоя қилайлик!

25. Улуғ Ленининг номи ва иши асрлар оша яшайверсин!

МАВСУМНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ БОСҚИЧИ

Пахта йиғим-теримининг ҳал қилувчи босқичи бошланган, яқинлашиб келаётган қиш нафаси тобора сезилаётган шу кунларда республикамизнинг барча хўжаликларидан редакциямизга хатлар оқими тўхтовсиз келиб турибди. Уларнинг муаллифлари айни дамларда «оқ олтин» мавсумини муваффақиятли якунлаш йўлида баҳоли қудрат иштирок этиш учун ҳар бир киши қалб амри билан далага отланганликларини ҳикоя қиладилар.

Иштихонлик журналист У. Саидовнинг «Ташаббускор оила» сарлавҳали хабаридаги сатрларга эътибор қилинг: «Куйбишев номли колхоз аъзоси Иброҳим Мустафоев бу йилги йиғим-терим мавсумида яхши ташаббус билан чиқди. У фарзандлари ва келини билан (олти киши) хўжаликнинг Баҳодир Байитов бошлиқ бригадаси пахтакорларига кўмак беришга аҳд қилди. Шу кеча-кундузда оила аъзолари ҳар куни хирмонга 450—500 килограммга етказиб пахта тўкмоқдалар. Ҳозиргача улар терган «оқ олтин» 10 тоннадан ошиб кетди...»

Республика Давлат статистика комитети хабар қилади:

...Минглаб, миллионлаб колхозчи, ишчи ва ҳашарчиларнинг куч-ғайрати билан ўтган куни (23 октябрда) республикамиз далаларидан 35 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» териб олинди. Мавсум бошидан буён тайёрланган пахта 4 миллион 566 минг тоннадан ошди. «Зангори кема»лар бункеридан бир кунда 14400 тоннадан ортиқ, мавсум бошидан буён эса салкам 2 миллион 313 тонна дурдона тўкилди...

Ҳа, қишлоқда яшовчи ишга яроқли кишиларнинг ҳаммаси ҳозир пахтазорга чиқди. Оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларнинг кўнгилдагидек йўлга қўйилишига эришилганлиги туфайли виждон амри билан далага отланган ташаббускорлар сафи тобора кенгаймоқда. Буларнинг ҳаммаси хўжаликлар, районлар ва областлар хирмонларининг тезроқ юксалишига имкон беряпти.

Аммо умуман олганда, бу йилгидек қулай куз шароитларига нисбатан республикамизда йиғим-терpermit аҳволи ҳали имкон даражасида эмас. Кўп жойларда суръатни кескин кўтаришнинг бош омили — механизацияга етарли эътибор берилмаётир. Айрим раҳбарлар терим агрегатларининг унумли ишлашини таъминлаётган илғор дала гвардиячилари тажрибасини ўрганиш, уларни кенг ёйиш ва оммалаштиришга ҳафсаласизлик қилмоқдалар, 24 октябрга қадар машина терими плани Олтинкўл, Марҳамат, Хўжаобод, Ленинск, Жалолқудуқ сингари районларида 4—9 процент бажарилганлигини ҳеч бир баҳона билан оқлаб бўлмайди.

Ўз агрегатларини моҳирлик билан бошқариб, ҳозир ҳам кунига 2—3 тоннадан «оқ олтин» тераётган Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозидан Сервер Усеинов, Муборак районидаги Аметхон Султон номли колхоздан Тўймурод Каримов, Шеробод районидаги Владимир Қодиров номли совхоздан Гулсара Жўллиева, Янгиариқ районидаги «Москва» колхозидан А. Қурёзов каби «зангори кема» суворийларининг ғайрат-шижоати техника қувватидан самарали фойдаланиш мумкинлигини яққол кўрсатиб турибди.

Мавсумнинг барча резерв ва имкониятларини ишга солган областлар, районлар ҳамда хўжаликларда беш йилликнинг учинчи йили хирмони барвақт тикланиб, пахтакорлар Ватанга ёруғ юз билан рапорт бермоқдалар. Айниқса, Тошкент ва Хоразм областлари районлари ҳамда хўжаликлари заршуносларининг бу борадаги ишлари ғоят ибратли: ҳар икки область зафар маррасига баравар етиб келишди. Вазифа — илғорлар тажрибасини ҳамма ерда кенг ёйиш, ташкилотчилик ишларини авж олдириш, бор куч ва воситалардан оқилона фойдаланиш, меҳнаткашнинг унумли меҳнати учун зарур шароитлар яратиб беришдан иборат.

Терим суръатини кўтариш, ялпи сафарбарликни таъминлаш, илғорлар тажрибасини оммалаштириш, пировардида, социалистик мусобақанинг шу кунларда ўта ошкоралиги ва таъсирчанлигини кучайтириш лозим. Зеро, қаердаки мусобақа шунчаки расмият учунгина уюштирилса, у ерда муваффақият ҳақида сўз бўлиши ҳам мумкин эмас. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси материалларида қайта-қайта таъкидланганидек, илғор коллективлар тажрибасига суяниб, энг қимматли фикрларни ва янгича ёндашувларни қўллаб-қувватлаган тақдирдагина омманинг ишга тезлик билан киришишига, мусобақанинг авж олишига, ташаббусни уйғота билишга эришиш мумкин. Ана шундагина, далада ишлаётган ҳар бир киши суръат ва сифат учун, юксак унумдорликни таъминлаш учун астойдил курашади, ўз фаолиятини кун сайин таҳлил этиб, илғорларга тенглашишга ҳаракат қилади. Булар эса шубҳасиз, йиғим-терим муваффақиятининг асосий гарови.

Бу йилги куз ҳар қачонгидан қулай келиб, табиат тантилик қилиб турган шу кунлардаги вазият — пахтакор республикамиз граждани бўлган ҳар бир кишининг пахтазорга чиқишини, 5 миллион 250 минг тонналик катта хирмонга муносиб ҳисса қўшишини тақозо этмоқда. Буни дилдан ҳис қилган минг-минглаб шаҳарлик ишчи-хизматчилар ва қисман студентлар гражданлик бурчини ўташ учун қисқа муддатга теримга чиқдилар.

Лекин терим суръатини 1,5—2 баравар ошириш, деҳқоннинг пешона тери эвазига етиштирилган «оқ олтин»ни қисқа муддатларда саранжомлаб олиш учун ҳали жуда кўп резерв ва имкониятлар борки, уларни ҳаракатга келтириш — партия, совет, хўжалик органлари, ҳашарга чиққан ҳар бир ташкилот ва муассаса раҳбарларидан катта куч-ғайрат талаб этади.

Теримчилар ва ҳашарчиларга мунтазам ғамхўрлик кўрсатилиб, уларнинг унумли ишлашлари ва мароқли дам олишлари учун зарур шароитлар яратиб берилсагина кўзланган довонларни забт этиш мумкин. Лекин бу йил ҳосил ва план тақдири ҳал бўлаётган шу кунларда ҳамма ерда ҳам меҳнаткашларга зарур имкониятлар яратиб берилган, деб бўлмайди. Комсомолобод, Пахтаобод, Жалолқудуқ, Иштихон, Шуманай сингари бир қатор районларнинг айрим хўжаликларида савдо, медицина, маданий-маиший хизмат турлари талаб даражасида бўлмаётганлиги ҳақида сигналлар тушмоқда...

Далаларда ҳали ҳосил кўп. Пахтакорлар ва ҳашарчилар бор ҳосилни нобуд қилмай, давлат қабул пунктларига топшириш учун ҳиммат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Қиёс ўрнида айтадиган бўлсак, пахтачилик учун энг яхши келган мавсум — 1985 йилги суръат даражасидан ҳам ҳозир 184 минг тоннадан зиёд олдинда кетяпмиз. Яна бир бор ғайрат қилсак, Улуғ Октябрнинг 71 йиллигига қадар зафар маррасининг эгалланиши муқаррар. Бунинг учун ҳаммамиз, ҳар биримиз ҳосил учун жавобгарликни тўла ҳис қилмоғимиз, бугунги куч-ғайратимизни эртага икки-уч ҳисса оширмоғимиз лозим.

Шу кунларда ҳаво очилиб турибди. Лекин куз ҳавосига ишониб бўлмайди. Тонг ва шом пайтлари қиш нафаси сезилиб қолмоқда. Шундай экан, айни кезларда сусткашликка ўрин йўқ: халқимизда «вақтинг кетди, нақдинг кетди», деган нақл бор.

Партия комитетлари, Советларнинг ижроия комитетлари, хўжалик органлари йиғим-терим тадбирлари ва графикларининг бажарилишини мунтазам назорат қилиб бормоқлари, рўй бераётган камчиликларга муросасиз бўлмоқлари ва уларни бартараф этиш юзасидан таъсирчан чоралар кўрмоқлари даркор.

МАЪҚУЛЛАЙМИЗ, ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

«СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» ҳамда «СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақида»ги СССР Қонунлари лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

Куни кеча матбуотда эълон қилинган «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги ҳамда «СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақида»ги СССР Қонунлари лойиҳаси бутун мамлакатимизда бўлгани каби республикамизда ҳам катта қизиқиш ва эътибор билан кутиб олинди. Бу ҳужжатлар жойларда синчковлик билан ўқиб, ўрганилаётир. Меҳнаткашлар ушбу Қонунлар лойиҳаларини кўздан кечирар эканлар, бунга алоҳида манфаатдорлик руҳи билан муносабатда бўлмоқдалар, ҳужжатлардаги аксарият талқинларни қўллаб-қувватлаш билан бирга айрим таклиф ва мулоҳазаларни ҳам билдирмоқдалар.

Халқ маслаҳатчилари фаолроқ қатнашсин

Партиямизнинг XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси ва бошқа бўлиб ўтган қатор ваколатли йиғилишларда суд обрўсини ошириш, судьялар, халқ маслаҳатчиларининг масъулиятини кучайтириш ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Ҳақиқатан ҳам ҳуқуқий давлатни таркиб топтиришда уларнинг алоҳида ўрни бор. «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги СССР Қонуни лойиҳасини ўқиб чиқар эканман, ана шу фикрларнинг аксарияти унда акс этганлигига гувоҳ бўлдим. Олайлик, унинг 152-моддасида район, (шаҳар) халқ судларининг судьялари тегишли район, шаҳар, шаҳарлардаги район халқ депутатлари томонидан сайланиши таъкидланган. Бу халқ судларининг бевосита Советлар олдида вақти-вақти билан ҳисоб бериб туришини таъминлайдики, айни кўнглимиздаги фикрдир.

Шу моддадаги «барча судларнинг судьялари 10 йил муддатга сайланади. Ҳамма судларнинг халқ маслаҳатчилари 5 йил муддатга сайланади», деган сатрларга эътиборни қаратмоқчиман. Судьяларнинг узоқроқ муддатга сайланиши айни муддао. Улар ўз фаолиятларида хотиржам иш юритадиган, ишни пишиқ-пухта йўлга қўядиган бўлиб қоладилар. Тўғрироғи, ўзларини муваққат, деб ҳис этмасликлари ишга фойда келтиради. **Аммо ҳамма халқ судларининг халқ маслаҳатчилари беш йил муддатга сайланишига қўшилмайман. Мана шу муддатни уч йилга келтириш тарафдориман.** Унда экономикани бошқаришнинг янги шарт-шароитларига амал қилинаётган бир вақтда ишчи ёки пахтакорни анча узоқ муддатга жамоатчилик топшириғи билан банд этишга барҳам берилган бўлур эди. Иккинчи томондан, муддатнинг ортиқча узайтирилмаслиги халқ вакилларидан кўпроқ кишининг суд жараёнида иштирок этишини таъминлайди.

Р. ОРТИҚОВ,
Наманган область электр тармоқлари корхонаси хизматчиси.

Ваколат ҳам, имконият ҳам бўлсин

Ҳар икки Қонун лойиҳасини қониқиш билан ўқиб чиқдим. Бу ҳужжатларда жамиятимизни янада демократиялаш, ошкораликни кучайтириш анъанаси ёрқин акс этиб турибди. Хусусан, «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасида бу мулоҳазани тасдиқловчи фикрлар кўп. Шу ўринда 100-моддадаги қуйидаги сатрларни келтиришни ўринли деб ҳисоблайман: «Халқ депутатларига сайлов ўтказиш чоғида депутатликка номзодлар сони чекланмайди; сайловолди йиғилишининг ҳар бир қатнашчиси муҳокама қилиш учун ҳар қандай номзодни, шу жумладан ўз номзодини таклиф қилиши мумкин».

«Сайлов бюллетенига одатда мавжуд мандатдан кўпроқ номзодлар киритилади», дейилади унда.

Айни вақтда 104-моддасининг биринчи абзацига қўшимча киритиш тарафдориман. Унда айтилган «Депутат ўз ваколатларини одатда ишлаб чиқариш ёки хизмат фаолиятини тўхтатмаган ҳолда амалга оширади», сўзларидан кейин **«айни вақтда депутат меҳнат қилаётган коллективда бунинг учун тегишли шароит яратиб берилиши керак»**, деб қўшиб қўйилишини истардим. Бундай таклиф билдираётганим бежиз эмас. Ҳамон халқ депутатларининг жамоатчилик фаолиятига эрк бермаётган корхона, хўжалик ёки муассаса раҳбарлари учраб турибди.

С. МАҲМУДОВ,
Калинин райони Совети депутати. Тошкент области.

Қайта қуриш руҳида

Куни кеча матбуотда «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги СССР Қонуни ҳамда «СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақида»ги СССР Қонунининг КПСС Марказий Комитети томонидан СССР Олий Советига тақдим этилган лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилди.

Биз лойиҳаларда қайд этилган асосий қоидаларни тўлиқ маъқуллаймиз. Жамиятни ленинча демократиялаш ва ошкоралик принциплари ҳозирги чуқур революцион қайта қуриш даврида рўёбга чиқарилаётганлиги айниқса диққатга сазовордир.

СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар ҳаётимизнинг барча жиҳатларини тўла-тўкис ўз ичига олган ва акс эттирган. Бу ҳол совет жамияти тараққиётининг бундан буёнги ривожига муҳим омил бўлади.

Айни вақтда шуни ҳам айтиш керакки, Асосий Қонуннинг 102-моддасида сайловчилар ва жамоат ташкилотларининг ўз депутатларига наказлар беришликлари қайд этилган.

Ҳаёт тажрибалари шуни кўрсатадики, аксарият ҳолларда сайловолди йиғилишларида депутатликка номзодлар ўз сайловчиларидан кўпдан-кўп наказлар қабул қилиб олишади-да, кейинчалик унутишади. Буни бартараф этиш ва депутатларнинг ўз сайловчилари олдидаги масъулиятини янада ошириш мақсадида «Сайлов системаси» деб номланган 13-бобнинг 102-моддаси биринчи қисмини қуйидагича баён этишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайман. **«Сайловчилар, жамоат ташкилотлари ўз депутатларига наказлар берадилар ва депутатлар бу берилган наказларни бажаришга мажбурдирлар».**

И. МАМАНОВ,
Тошкент давлат университетининг аспиранти.

Давр тақозоси

Демократия ва ошкоралик меҳнаткашларнинг дилидаги гапларни юзага чиқариш ва ниҳоят уларнинг активлиги, ташаббускорлигини ошириш имконини берди. Бу, албатта, ўз самарасини кўрсатяпти. Буни ҳозирги кунларда юз бераётган халқ хўжалигининг барча жабҳаларидаги ижобий ўзгаришлар ҳам тасдиқлаб турибди. Шунингдек, қайта қуриш даври ижтимоий-сиёсий ҳаётимизда ҳам жиддий ўзгартиришлар қилиш лозимлигини тақозо этмоқда. Шу жиҳатдан олганда куни кеча матбуотда СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги СССР Қонуни лойиҳасининг эълон қилингани айни муддао бўлди. Негаки сайлов системасини янада такомиллаштириш ва демократиялаштириш масаласи аллақачон етилганди.

Маълумки, ҳозирги пайтда сайловлар кўп жойларда расмиятчилик ва қоғозбозлик қобиғига ўралиб қолган. Кўпинча сайловчилар ўз номзодларининг шахсий хислатларини тўлиқ ўрганмасдан туриб овоз берадилар. Баъзан эса депутатлар йилдан-йилга бажарилмай қолаётган наказларни амалга ошириш учун бефойда ҳаракат қилишади. Чунки кўп жойларда уларнинг қонун белгилаб берган ваколатлари ҳурмат қилинмайди. Хуллас, халқ депутатларининг фаолиятлари гарантияланган, ҳақ-ҳуқуқлари қаттиқ ҳимоя қилинган ҳолдагина улар ўз олдиларига қўйилган вазифаларни тўла амалга ошира оладилар.

Қ. ЖЎРАЕВА,
Бўстонлиқ районидаги «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхози бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 24 октябрга бўлган
МАЪЛУМОТ
(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
ТОШКЕНТ	0,17	102,98	0,08	107,09
ХОРАЗМ	0,58	102,48	0,52	62,49
Бухоро	1,40	97,91	1,16	77,29
Қашқадарё	0,98	96,25	0,94	104,83
ҚҚАССР	1,01	89,83	0,75	87,58
Сирдарё	0,08	88,09	0,03	99,02
Сурхондарё	1,00	86,32	0,56	87,13
Фарғона	0,29	84,74	0,05	39,67
Наманган	0,63	83,66	0,28	60,89
Самарқанд	1,34	71,09	1,39	68,15
Андижон	0,13	66,10	0,01	27,32
Республика бўйича:	0,66	86,97	0,48	76,50
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Сурхондарё	1,34	98,62	1,27	162,04
Қашқадарё	1,70	93,55	2,64	136,99
Наманган	0,32	87,98	—	—
Самарқанд	2,44	79,85	3,76	49,93
Бухоро	0,43	12,66	0,80	4,50
Республика бўйича:	1,41	92,42	1,79	147,74

ЗАФАР ҚУЧГАНЛАР

● Хоразм областининг пахтакор районлари бирин-кетин ғалаба рапортига имзо чекмоқдалар. Куни кеча Боғот райони пахтакорлари ҳам зафар қучдилар. Улар она-Ватан хирмонига 32 минг 500 тоннадан зиёд пахта топширдилар. Об-ҳавонинг қулай келганлиги ва деҳқонларнинг фидокорона меҳнати туфайли шундай муваффақиятга эришилди. Ҳосилнинг асосий қисми биринчи ва иккинчи сортларга қабул қилинди.

СССРга визит

Германия Федератив Республикасининг федерал канцлери Гельмут Коль Совет раҳбариятининг таклифига биноан 24 октябрь куни расмий визит билан Москвага келди.

ГФР ҳукуматининг бошлиғи ва унинг рафиқасини аэродромда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков рафиқаси билан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри Д. Т. Язов, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

* * *

Шу куниёқ федерал канцлерни Кремлда кутиб олиш маросими бўлди.

Катта Кремль саройининг Георгий залида Г. Колни ва унинг рафиқасини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев рафиқаси билан кутиб олдилар.

(ТАСС).

УН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ЎН БИРИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг ўн биринчи сессияси 1988 йил 27 октябрь куни эрталаб соат 10 да Катта Кремль саройида СССР Олий Советининг Мажлислар залида Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси билан очилади.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Оқсоқоллар кенгашларининг мажлиси эртага 1988 йил 26 октябрь куни соат 17 да Кремлда СССР Олий Совети палаталарининг Мажлислар залида бўлади.

ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ—САМАРАДОРЛИК НЕГИЗИ

Корхоналарни тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиш асосида мустақиллигини ва пировард натижалар учун масъулиятни ошириш, истеъмолчилар олдида мажбуриятларни бажариш, коллектив даромадлари даражасини унинг иш самарадорлигига бевосита боғлиқ қилиб белгилаш, меҳнат муносабатларида коллектив пудратни кенг ривожлантириш — экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилишни амалга оширишнинг энг муҳим омилларидан ҳисобланади. Буларнинг ҳаммаси «хўжалик ҳисоби» тушунчасини янги мазмун билан тўлдиради.

Корхоналарнинг (бирлашмаларнинг) мустақиллигини кенгайтириш хўжалик ҳисобининг оператив-хўжалик мустақиллиги принципини янада ривожлантиришга хизмат қилади. Корхоналарга ўзларининг беш йиллик ва йиллик планларини мустақил ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш, ишлаб чиқариш программалари учун зарур бўлган маҳсулотни иқтисодий жиҳатдан танлаш ҳамда ишлаб топилган хўжалик ҳисоби фондларидан ўз-ўзини маблағ билан таъминлашни амалга ошириш ҳуқуқларини бериб қўйиш ташкилий-иқтисодий ва моддий-молиявий шароитларни янада яхшилаш имконини беради.

Мустақилликни кенгайтириш инвестиция сиёсатини амалга оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилади. «Текин» давлат капитал маблағларини эмас, балки коллектив ишлаб топган хўжалик фонди маблағларини ишлаб чиқариш ва социал ривожланишга сарфлаш, ишлаб чиқариш программаси вариантини танлаш муаммосини янгичасига қўяди, меҳнат коллективининг ўз-ўзини бошқариш ролини жиддий равишда оширади.

Ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш меҳнат коллективининг ўз-ўзини бошқариш самарадорлигини ва иқтисодий манфаатдорлигини оширади. Амалда ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан қайта қуроллантириш, кенгайтириш, реконструкция қилиш ва асосий ишлаб чиқариш фондларини жамғаришдан кўра кўпроқ улардан самарали фойдаланишга йўналтиради. Бу янги система ишда банд ходимларга давлат томонидан гарантияланган иш ҳақи тўлашни меҳнатнинг пировард натижаларига қараб ҳақ тўлаш билан алмаштиради.

Республикамизда 1987 йили 1248 корхона ва ташкилот тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш принциплари асосида ишлади, шулардан 88 таси саноат корхонасидир. Жорий йилда яна 476 корхона, шу жумладан бутун Сурхондарё область агросаноат комплекси янгича шароитда ишлашга ўтди. Бундан ташқари шу йилнинг январь ойидан бошлаб республиканинг муайян корхоналари давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги СССР Қонуни шароитида иш юритмоқдалар. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлашга ўтган корхоналар маҳсулотларининг ялпи салмоғи капитал қурилиш ва қишлоқ хўжалиги соҳасида ялпи маҳсулотнинг ўндан бир қисмига тенг бўлса, темир йўл ва ҳаво транспорти соҳасидаги ишларнинг бутун кўламини қамраб олаяпти. Келгуси йили эса бутун республика халқ хўжалиги хўжалик юритишнинг янгича шароитларида ишлайдиган бўлади.

Ўзбекистон халқ хўжалигида тўла хўжалик ҳисоби принципларини амалга ошириш республика халқ хўжалигининг катта имкониятларга эга эканлигини ва шу билан бир қаторда хўжалик юритишнинг янгича усулини амалга оширишда қийинчиликлар ҳам мавжудлигини кўрсатади.

Биринчи қийинчилик —бу тўла хўжалик ҳисобига ўтишга жиддий тайёргарлик кўриш ва уни амалга ошириш, ишга ва ички ишлаб чиқариш хўжалик ҳисобини такомиллаштиришга доимий рағбатлантириш фондларидан корхоналарнинг бўлинмалари учунгина эмас, балки уларнинг ичкарисида ҳам фойдаланиш тартиби ҳақидаги низомларни аниқлаштириш, хўжалик юритишнинг янгича шароитларида корхоналар фаолиятининг мақсад ва вазифаларини ҳар бир ходимгача етказиш кабилардан иборатдир.

1987 йил тажрибаси қайта қуришнинг янгича шароитда ишлашга ўтиш муаммосига ички ишлаб чиқариш хўжалик ҳисобини йўлга қўйишга ким манфаатдорлик билан ёндашган бўлса, айнан ўша ижобий натижаларга эришади, бу усулга юзаки қараган кишининг эса мақтангулик ҳеч қандай ютуғи бўлмайди, деган қоидасини яна бир бор тасдиқлади. Масалан, «Сигнал» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида маҳсулот етказиб бериш бўйича шартнома мажбуриятларини бажаришни, маҳсулот таннархининг пасайиб кетишини аниқлашни таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Ўқув-методик ишлар ўтказилди. Иш самарадорлигини ошириш юзасидан ҳар бир хизматнинг вазифалари аниқланди. Натижада коллектив қайта қуриш айни авж олган даврда яхшигина натижаларга эришди: 1987 йилнинг уч квартали мобайнида маҳсулот реализация қилишнинг умумий ҳажми бўйича план 101,7 процент, товар маҳсулот бўйича план 102 процент, шартнома бўйича маҳсулот етказиб бериш плани 100 процентга адо этилди. Бу коллективга пландан ташқари қўшимча моддий рағбатлантириш фондини 15 процентга ошириш имконини берди.

Бироқ аксарият корхоналарда бундай тайёргарлик даври юзаки тус олди. Бу республика бўйича ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтишнинг умумий манзарасига таъсир кўрсатаётир. Умуман олганда истеъмолчиларнинг маҳсулот етказиб бериш ва шартнома мажбуриятларини бажариш бўйича талаблари қондирилмаяпти. 1987 йилда тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётган корхоналарда маҳсулотни реализация қилиш плани маҳсулот етказиб бериш бўйича мажбуриятларни ҳам ҳисобга олганда 97,3 процентни ташкил этди. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётган корхоналар бўйича шартнома мажбуриятларини бажармаган корхоналарнинг салмоғи 1986 йил билан таққосланганда 38 процентга камайди, умуман, республика саноати бўйича эса 16 процентга камайди. Шу билан бир вақтда етказиб берилмаган маҳсулот миқдори кўпайди, бунинг устига, умуман саноатдагига қараганда хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлаётган корхоналар бўйича кўпроқ маҳсулот етказиб берилмади.

Бевосита корхоналарнинг ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга қониқарсиз тайёргарлик кўрганлиги билан бир қаторда ишлаб чиқариш планининг қувватлар, моддий-техника таъминоти билан номувофиқлиги ҳам тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлаётган аксарият корхоналарнинг маҳсулот етказиб бериш бўйича шартнома мажбуриятларини бажаришларининг ёмонлашувига сабаб бўлди.

Бундан ташқари, министрликларнинг давлат буюртмаси ниқоби остида хўжалик юритишнинг эскича—кўрсатма бериш, зуғум ўтказиш методларини амалга оширишга интилиши ҳам хўжалик юритишнинг янгича шароитларига тўсқинлик қилмоқда. Кўпгина давлат буюртмалари планлаштиришни қайта қуриш талаб этаётганидек, зарур ресурслар билан таъмин этилмаган. Масалан, 1988 йилда СССР Электротехника саноати министрлиги «Средазкабель» бирлашмасига 111 миллион сўм миқдордаги ёки ишлаб чиқариладиган бутун товар маҳсулотининг 100 проценти миқдорида давлат буюртмаси берган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумида таъкидланганидек, ташкилотлар ва корхоналарнинг хўжалик мустақиллигини амалда инкор этадиган юқори органлар томонидан очиқчасига сиқувга олиш, зуғум ўтказиш ҳолларига ҳали ҳам барҳам берилганича йўқ. Бундай шароитда тўла хўжалик ҳисобини жорий этиш қийин кечиши ўз-ўзидан аёндир.

Шундай қилиб, экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилишни амалга ошириш илгари мутлақо кўзда тутилмаган кўплаб муаммоларни кўндаланг қўяди. Бу муаммоларни ҳал қилишнинг ягона воситаси уларни ҳал қилиш йўлида манфаатдорликни оширишдир. Муаммоларни ҳал қилишда ҳозир қайта қуришнинг бош ҳаракатлантирувчи кучи ҳисобланаётган раҳбар хўжалик органларининг эмас, балки корхоналарнинг меҳнат коллективлари, меҳнаткашлар кенг оммасининг манфаатдорлигини ошириш билан иш қурилмоғи керак. Меҳнат коллективларида меҳнаткашларнинг лойиҳаларни, планларни тузишда, тасдиқлашда ва уларнинг планлаштирувчи органларининг барча доиралари бўйлаб ўтишини назорат қилишда бевосита иштироки лозим. Меҳнаткашларга ўз-ўзини бошқаришни реал ўрганиш имконияти яратилганлиги ҳам ана шунда кўринади. Шу билан бир қаторда тўла хўжалик ҳисобини ўрганган коллективгина ўз-ўзини бошқаришни ўргана олади.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш амалда ўз-ўзини бошқариш мактабига йўл очади ва фақат шу йўл билангина иқтисодий раҳбарликни тубдан ислоҳ қилиб социал-иқтисодий муаммоларни ижобий ҳал этилишига эришилади.

А. ПАН,
Н. ПОПАДЮК,
иқтисод фанлари кандидатлари.

Авлиё Муҳаммадиевич МУҲАММАДИЕВ

Таниқли зоолог-гидробиолог олим, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Авлиё Муҳаммадиевич Муҳаммадиев 1988 йил 21 октябрь куни 83 ёшида вафот этди.

А. М. Муҳаммадиев 1906 йилнинг 16 августида Марғилон шаҳрида ўқитувчи оиласида туғилган. Меҳнат фаолиятини ҳунармандчилик-тўқувчилик устахоналарида ишчиликдан бошлаган. 1934 йилда Фарғона давлат педагогика институтини тамомлагандан кейин мазкур институт ўқитувчиси, зоология кафедрасининг мудири бўлиб ишлади. 1958 йилда А. М. Муҳаммадиев докторлик диссертациясини ёқлади. 1968 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси қилиб сайланди.

А. М. Муҳаммадиевнинг фаолияти Ўзбекистон ССР Фанлар академияси зоология ва паразитология институти билан мустаҳкам боғланган. У институтда ихтиология ва гидробиологияга оид тадқиқотларга бошчилик қилди, лаборатория мудири бўлди, илмий кенгашнинг аъзоси эди.

А. М. Муҳаммадиевнинг асосий илмий ишлари Ўрта Осиё сув ҳавзалари гидробиологиясини ўрганишга бағишланди. У сув омборлари ва бошқа ирригация комплексларининг экологик системаларини ўрганишга катта ҳисса қўшди. Унинг 250 та илмий асари эълон қилинган бўлиб, улар орасида йирик монографиялар ва ўқув қўлланмалари бор.

А. М. Муҳаммадиев толмас тадқиқотчи, истеъдодли педагог, ёшларнинг ғамхўр мураббийси эди. Унинг бевосита илмий раҳбарлигида 20 дан ортиқ докторлик ва кандидатлик диссертацияси ҳимоя қилинди.

Партия ва ҳукумат А. М. Муҳаммадиевнинг илмий ва педагогик фаолиятини юксак баҳолади. У СССР орден ва медаллари билан мукофотланган. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилган.

Авлиё Муҳаммадиевич Муҳаммадиевнинг порлоқ хотираси қалбимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Р. Н. Нишонов, В. П. Анишчев, Д. Д. Берков, В. А. Головин, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. И. Огарок, Н. И. Попов, К. Саликов, П. Ҳабибуллаев, М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ҳ. Алимова, И. Ҳ. Жўрабеков, Б. Ф. Сатин, А. С. Ефимов, Ш. М. Йўлдошев, В. В. Сударенков, Н. Т. Тўхлиев, М. С. Салоҳиддинов, О. В. Лебедев, Э. Ю. Юсупов, Т. Р. Рашидов, З. С. Салимов, Қ. З. Зокиров, Ж. К. Саидов, М. В. Муҳаммаджонов, Ж. Ҳ. Ҳамидов.

● Шу куннинг мавзусида

«ЗАНЖИР РЕАКЦИЯСИ» МАНБАЛАРИДА

Олти ярим миллион сўмга пол, эшик ва дераза ромлари учун қанча бўёқ сотиб олиш мумкинлигини тасаввур қиласизми? Тошкент лак-бўёқ заводи йил бошидан бери, гарчи бўёқ етказиб бериш ҳақидаги шартномаларга қўл қўйган бўлсада, олти ярим миллион сўмлик маҳсулот бермади.

Бўёқ йўқ бўлса, уйлар ҳам бўлмайди. Уйлар йўқ экан, ишчилар ва инженерлар ҳам йўқ. Улар бўлмаган ерларда газламалар, кийим-кечаклар, машиналар кам олинади. «Қолган одамлар» билан технологияни бузиб «нормани ошириб бажара бошлаймиз». Шундай қилиб, камёб маҳсулотлар ҳамда узилишларнинг занжир реакцияси бошланади.

Республика Давлат статистика комитетида ўтказилган навбатдаги матбуот конференциясида Ўзбекистоннинг Давлат қабули жорий этилган бирлашмалари, заводлари ва фабрикалари шартномавий мажбуриятларни қандай бажарганликлари ҳақидаги рақамлар келтирилди. Улар орасида Тошкент лак-бўёқ заводи ҳам бор. У шартнома бўйича маҳсулот етказиб бериш 9 ойлик планини атиги 90,1 процент бажарди.

Тўғри, мазкур коллективнинг ўзига боғлиқ бўлмаган муайян қийинчиликлари ҳам бор. Хўжалик механизмини йўл-йўлакай, «ишлаб чиқаришни тўхтатмай» қайта қуриш кўпгина муаммоларни келтириб чиқарди. Лекин кимдир белгиланган режимга, маълум қоидаларга риоя этмаганлиги, кимдир тайёрланган маҳсулотни ёмон ўраганлиги сабабли жуда катта зарар кўряпмиз. Давлат қабули ходимлари эса стандартнинг бундай бузилишини пайқашлари билан яроқсиз маҳсулотни ўтказмаяптилар.

Эҳтимол, қандайдир маънода бу яхшиликка бўлиши мумкин. Дарҳақиқат, ёмон иш учун ҳақ тўлашни тўхтатиш зарур, истеъмолчига маъёрига етказиб тайёрланмаган, брак маҳсулот керак эмас. Аммо унга сифатли маҳсулот керакдир, ахир?!

Бундай сифатли маҳсулот деярли 90 миллион сўмлик кам берилди. Ўзбекистон металлургия заводи ўз буюртмачиларига 60,3 минг тонна пўлат ва 81,9 минг тонна прокатни кам етказиб берди. Чирчиқ трансформатор заводи шундай энергия аппаратларидан 1672 та кам ишлаб чиқариб, маҳсулот етказиб беришни барбод қилди. Самарқанд рўзғор холодильниклари заводи 5770 та холодильник қарз бўлиб қолди. «Электрохимпром» бирлашмаси ваъда берган бўлса ҳам, шерикларига 4 минг тоннадан ортиқ капролактамни жўнатолмади.

Давлат назоратчиларига ўз меҳнат маҳсулини тақдим этадиган 37 та корхона статистика назорати остида турибди. Уларнинг фақат 17 таси шартнома мажбуриятларини уддаламоқда. «Ташсельмаш», «Узбексельмаш», «Чирчиксельмаш», Тошкент агрегат заводи, «Подьёмник», «Ўзбекхиммаш» коллективлари шулар жумласидандир. Дастлабки пайтларда уларга қай даражада оғир бўлганлигини, технология интизоми кўп қийинчиликлар билан йўлга қўйилганлигини, ҳужжатлар деярли қайтадан тўлдирилганлиги, ишчилар қайтадан иш ўрганганликлари, ўлчов базаси мустаҳкамланганлиги, корхоналарнинг ўз техника назорати бўлими бошлиқларга қулоқ солмасликка қандай ўрганганлигини айтишнинг ўзи кифоя.

Энди уларни Электротехника саноати министрлигининг Андижондаги «Электрокабель», «Средазкабель», Тошкент электротехника, Наманган трансформатор заводлари каби корхоналарига намуна қилиб кўрсатишмоқда. Бу корхоналар илгари яхши ишлаётган корхона ҳисобланарди. Тармоқдаги бирор корхона шартнома мажбуриятлари бўйича маҳсулот етказиб бериш топшириғини бажаролмаяпти. Навоий электрохимия заводи, Олмалиқ кон-металлургия комбинати миллион-миллион сўм қарздор бўлиб қолди.

Халқ учун маҳсулотлар етказиб берувчи баъзи корхоналар ҳам ташвиш туғдирмоқда. Матбуотимиз «Красная заря» тикувчилари ҳамда «Тошкент» бирлашмаси мебелчилари ҳақида, бу корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар модали эканлиги, қайта қуриш муваффақият билан амалга оширилаётганлиги, социал-маданий-маиший ишлар юксак даражадалиги ҳақида кўп яхши нарсаларни ёзган эди. Хўш, пировард натижа нима бўлди? Ҳар икки коллектив йил бошидан бери қарийб 8 миллион сўмлик маҳсулотни кам ишлаб чиқарди. Ҳа, ҳозир бу корхоналарда янгиланиш, техникавий жиҳатдан такомиллашиш даври бошланган, уларнинг муаммолари анчагина. Лекин бундан харидорга, бутун мамлакатимизга енгил бўлмайди-ку, ахир. Шундай «узилишлар» натижасида товар массаси билан мустаҳкамланмаган пулларнинг янги-янги дасталарини босиб чиқарувчи дастгоҳнинг ишга туширилиши сир эмас-ку...

Статистика маълумотлари муайян камчиликларни бартараф қилиш мумкин эканлигини очиқ-ойдин кўрсатиб турибди. Маълумотларда СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлигининг Олмалиқ, Янгиқўқон, Самарқанд химия заводлари келтирилган. Олмалиқ ва Янгиқўқон заводлари шартномани 100 процент бажардилар. Самарқанд заводи эса ўз харидорларидан бир ярим миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот қарз бўлиб қолди. Хом ашё ҳам, технология ҳам, маҳсулот ҳам бир хил. Хўш, бунинг сабаби нимада. Ишга бўлган муносабатда.

Давлат қабули жорий этилган корхоналарда маҳсулот етказиб бериш юзасидан мажбуриятларни бажариш даражаси умуман республикадаги даражадан паст бўлди. Бу энг муҳим кўрсаткич (9 ой ичида 96,6 процентни ташкил этди) ўтган йилнинг шу даврига қараганда ҳар ҳолда анча юқоридир. Энди қандай хулоса чиқаришимиз керак?

Биринчидан: кўп йиллар давом этган текисчилик, кўнгилчанлик ва бепарволикдан сўнг талабчанликни зиғирча кучайтириш жуда қийин бўлмоқда. Яқингача район маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари ҳамда Маҳаллий саноат министрлигининг устахоналари «Техника тараққиётининг чўққиси» деб ҳисоблаб келинган ерларда илғор технологияларни ўзлаштириш оғир кечмоқда. Республика учун мисли кўрилмаган, жуда юксак иш маданиятини талаб этадиган, мамлакатга ҳаддан зиёд зарур бўлган маҳсулотни ишлаб чиқаришни ўзлаштираётган энг ёш корхоналардан бири — Охунбобоев подшипник заводи шартнома бўйича маҳсулот етказиб беришни (76,8 процент) уддалай олмади. Ишчилар автомобилсозлик учун сифатли подшипниклар ишлаб чиқаришга чин дилдан интилмоқдалар, қатъият кўрсатмоқдалар, ана шу маҳсулотни ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқдалар. Лекин Самарқанд лифтсозлари, Ангрен керамика, Тошкент «Компрессор» заводларининг катта тажриба орттирган коллективлари қандай қилиб уларнинг сафига тушиб қолишди? Бу ерда гап мазкур корхоналар ўзлари тегишли бўлган идораларнинг — Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги, республика Госстройи, СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлигининг тутган йўли ҳақида кетмоқда. Мазкур коллективлар кўп жиҳатдан планлаштиришдаги ҳамда таъминотдаги хатолардан, шериклари интизомсизлигидан келиб чиққан «занжир реакцияси»нинг қурбони бўлдилар.

Иккинчи хулоса: агар киришиладиган бўлса, стандарт талабларига жавоб берадиган маҳсулотни бизнинг оғир шароитларимизда ҳам зарур ҳажмда етказиб бериш мумкин. Буни Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг Давлат қабули жорий этилган учта заводи: Ленинск-2, Наманган-3/4, Ўзбекистон заводлари исботладилар. Сифатга нисбатан талаб ортди, лекин улар шартнома мажбуриятларини тўла бажаришмоқда.

Сўнгги вақтларда миллий муаммолар ҳақида кўп гапиряпмиз. Баъзилар интернационализм тушунчасини бузиб талқин этмоқдалар. Лекин улар нима хусусида баҳслашишмоқда? Халқлар дўстлигига садоқатимизни баландпарвоз гапларга қараб эмас, балки биз бераётган пўлат ва вольфрам, мис ва тракторлар, электромоторлар ва кранлар, кийим-кечаклар ва химиявий толаларимизга қараб баҳоласинлар.

Ўз бурчимизни бажаргач, бошқалардан ҳам худди шуни кутамиз. Агар миқёсларимизни эслайдиган бўлсак, процентнинг кичик бир бўлаги ҳам жуда-жуда салмоқлидир. Тошкент «Трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз мажбуриятларининг озгина қисмини бажармади. Бу эса унинг 620 минг сўмлик маҳсулотни кам етказиб берганини билдиради. Процентнинг ана шу арзимаган кичик бир қисми сабабли қаерда ва қандай занжир реакцияси бошланади?

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

СОВЕТЛАР ИШИДА КОМПЬЮТЕР

Сурхондарё область ижроия комитетида эндиликда информация — таҳлил маркази ишлаб турибди. У қабул қилинган қарорлар, сайловчилар наказлари бажарилишини аниқ назорат қилиш, статистик ҳисоботлар тайёрлашни тез бажариш имкониятини бермоқда.

Компьютер гражданлар хат ва шикоятлари қараб чиқилишини ҳафта сайин таҳлил қилмоқда. Натижада халқ депутатлари область Совети ижроия комитетида ўтган йили 88 хатни қараб чиқиш муддати бузилган бўлса, шу йилнинг 8 ойида эса бу кўрсаткич олтитани ташкил этди, холос.

Информация-таҳлил маркази халқ хўжалиги турли соҳаларига оид справка ва маълумотларни хотирасида сақлаб, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши, капитал қурилиш планларининг бажарилиши тўғрисида зарур ахборотларни тайёрлайди. Харидорлар эҳтиёжларини ўрганиш ва товар маҳсулотларини тўғри тақсимлаш ишларида қўл келмоқда.

Компьютер техникаси ижроия комитет ходимлари меҳнатининг сифати ва унумдорлигини оширди. Уларни ортиқча қоғозбозликдан халос қилди.

Суратда: область ижроия комитети секретари А. Менглибоев, электрон-ҳисоблаш машинаси оператори Т. Степанова ва катта назоратчи-инспектор А. Раҳмонқулов иш устида.

И. ХЎЖАЕВ фотоси (ЎзТАГ).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● ХАРЬКОВ

Бир ярим миллион аҳолиси бўлган шаҳарда электр транспортини автомат бошқарув системаси фойдаланишга топширилди. Компьютерлар 130 та контроль пунктда жойлашган датчиклар орқали трамвай ёки троллейбус йўлнинг қайси қисмида эканлигини бир лаҳзада аниқлаб беради, график қаерда бузилганлигини қайд этади. Эндиликда электрон ҳисоблаш машинаси ёрдамида пассажирлар оқимини ҳисобга олиб, умумий узунлиги 500 километрдан ортиқ маршрутларда транспортни жадал қайта тақсимлашга муваффақ бўлинмоқда. Жорий этилган электрон контрол юзга яқин диспетчерни бошқа ишларга бўшатиш имконини берди.

● РИГА

«Старс» заводи республика хўжаликларига илдиз меваларга дастлабки ишлов берадиган машиналар туркумини жўнатди. Янги машиналар бир соатда ўн тонна маҳсулотни ювади. Илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси составига кирган ва илгари машиналарнинг тажриба намуналарини ишлаб чиқаришга ихтисослашган мазкур корхона эндиликда хўжаликларнинг буюртмаси асосида ишламоқда. Завод қишлоқ меҳнаткашларининг талабига биноан уларга зарур техникани линия тарзида, шунингдек айрим ҳолда таклиф этди.

(ТАСС).

Дунё воқеалари

Муваффақиятли операциялар

ЛУАНДА. Ангола халқ куролли кучлари октябрнинг дастлабки икки ҳафтаси мобайнида Уамбо вилоятида МРБ ҳамда ирқчи ЖАР махсус хизматлари қарамоғида бўлган террорчи Унита гуруҳидан 87 бандитни яксон қилган. Ангоп ахборот агентлиги — Ангола маҳаллий ҳарбий қўмондонлик вакилига таяниб, жума куни ана шуни эълон қилди.

Ангола армиясининг бўлинмалари муваффақиятли операциялар чоғида кўплаб қурол-яроғ ва ҳарбий анжомларни қўлга туширди, террорчилар ўз базаларига зўрлик билан ҳайдаб олиб кетган тинч аҳолидан қарийб юз кишини озод этди.

(ТАСС).

Сенаторнинг фикри

МАНИЛА. Филиппин сенатори, ташқи ишлар комиссиясининг раиси Летисия Шахани хоним Совет Узоқ Шарқи билан савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришни ёқлаб чиқди. У конгрессда сўзга чиқиб, яқинда Владивостокдаги «Осиё — Тинч океани региони: мулоқот, тинчлик ва ҳамкорлик» халқаро учрашувида бўлган чоғида Совет Иттифоқи ер куррасининг мазкур қисмида амалий сиёсат ўтказаётганлигига ишонч ҳосил қилганлигини таъкидлади.

Совет Узоқ Шарқи ва Сибирь табиий ресурсларга бой бўлиб, катта иқтисодий потенциалга эга. Бундан ташқари мазкур районлар территория жиҳатидан Филиппинга яқин жойлашган. Шунинг учун ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга бўлган бизнинг ўткир иштиёқимизни ҳисобга олганда, дейди Шахани, Филиппин савдо-саноат доиралари учун Совет Иттифоқининг ана шу районлари билан савдо ва иқтисодий муносабатларни ривожлантириш фойдалидир. (ТАСС).

Демократик ислоҳотларга қарши

МАДРИД. ЭФЭ агентлигининг хабар беришича, Чилидаги ҳарбий режимга бошчилик қилаётган диктатор Пиночет ҳукумат кабинетидаги 19 министрдан 8 нафари алмаштирилишини эълон қилди.

Пайшанба куни Чилидаги ҳукумат кабинети шу йилнинг 5 октябрида бўлиб ўтган умуммиллий плебисцитда Пиночет мағлубиятга учрагандан сўнг иккинчи марта тўла составда истеъфо берди. Бу тадбир чоғида чилиликларнинг аксарияти диктаторнинг президент лавозимида бўлишини яна бир муддатга чўзиш ниятига қарши овоз берди. Пиночет ҳукуматнинг биринчи истеъфосини қабул қилмади. Бу истеъфо плебисцит якунлари маълум бўлиши биланоқ эълон қилинган эди. Айни бир вақтда у оппозициячилар ёқлаб чиқаётган демократик ислоҳотларни муҳокама қилиш ниятида эмаслигини очиқ-ойдин маълум қилди.

(ТАСС).

Исроилнинг террорчилик хуружлари қўллаб-қувватланмоқда

ТУНИС. Иордан дарёсининг ғарбий соҳилида жойлашган Калькилья шаҳри узра яна АҚШ ҳарбий денгиз кучларига қарашли иккита жанговар вертолёт икки маротаба учиб ўтган. ВАФА агентлигининг бу ерда тарқатилган ахборот бюллетенида хабар қилинишича, бу ҳодиса Американинг Фаластин миллий қўзғолонини бостиришда Исроилнинг террорчилик хуружларида ҳарбий иштироки бошланганидан далолат беради.

Ўтган кеча-кундуз мобайнида Иордан дарёсининг ғарбий соҳилидаги ва Ғазо секторидаги аҳоли пунктларида оммавий намойишлар тўлқини авж олиб кетган, бу намойиш қатнашчилари Фаластин миллий байроқларини кўтариб бориб, ФОТни қўллаб-қувватловчи шиорларни баланд овоз билан такрорлаганлар ва Тель-Авивнинг террор ҳамда жабр-зулм сиёсатини қоралаганлар. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТЛИК САЙЛОВИ ОЛДИДАН

ВАШИНГТОН. АҚШ вице-президенти, республикачилар партиясидан президентликка номзод Жорж Буш Фултондаги (Миссури штати) вестминистер коллежида сўзга чиқди. У ўз нутқида президент сайловида ўзи ғалаба қозонган тақдирда бўлғуси маъмуриятнинг Совет Иттифоқига ёндашувини умумий тарзда таърифлаб ўтди.

Фултондаги нутқидан Буш ўз маъмурияти СССР билан ишларни фақат зўравонлик позициясида туриб олиб боражагини яна бир бор таъкидлаш учун фойдаланди. Европани ҳамон «темир парда» ажратиб турибди, аммо бу парда анча «занглаб» қолди, деб таъкидлади у.

(ТАСС).

УЙ-ЖОЙ ПРОГРАММАСИ — АМАЛДА

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

КПСС XXVII съезди қарорларини изчил амалга ошираётган Андижон область Қўрғонтепа районидаги Ильич пайпоқ тўқиш фабрикаси коллективи маҳсулот ишлаб чиқариш планларини бажаришда жиддий муваффақиятга эришмоқда. Катталар ва болалар учун чиройли ва пишиқ пайпоқлар, колготкалар тайёрлашнинг янги моделларини ўзлаштириб, харидорлар ҳурматини қозонаётган ишчилар ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида 26 минг жуфт пайпоқ тўқиш мақсадида меҳнат қилмоқдалар. Иш мусобақа асосида ташкил этилаётганлиги ойлик планларни мунтазам ошириб бажариш имконини бермоқда. Жумладан, фабрикада шу йилнинг ўтган ойлари плани барча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарилди. Меҳнат унумдорлиги плани ҳам ошириб адо этилди.

Ишчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, маданий дам олишлари учун етарли шароит яратилган. Фабрика ишчилари учун 48 квартирали 3 та уй-жой, 160 ўринли болалар боғчаси, клуб, ошхона бинолари қуриб ишга туширилди.

— Шу кунларда сўнгги пардоз ишлари олиб борилаётган 48 квартирали уй-жойни октябрь ойида фойдаланишга топширамиз, — дейди фабрика касаба союз комитетининг раиси Р. Жалолов. — Янги бино битказилгач, уй-жой сўраб навбатда турган аризачилар 90 нафар қолади. Келгуси йили яна битта 48 квартирали уй-жой, 200 ўринли ётоқхона қуриш учун лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланмоқда. Шунингдек, келаси йилдан 60 ўринли болалар боғчаси қурилиши ҳам бошланади. Бу билан фарзандини боғча тарбиясига беришга муҳтож оилалар қолмайди.

Фабрикада уй-жой программасининг муваффақиятли бажарилишида «Андижанводстрой» трестининг 2-механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари активлик кўрсатмоқдалар.

С. ИСМОИЛОВ,
Қўрғонтепа район «Юқори ҳосил» газетасининг редактор ўринбосари.

СОҒ ЕРНИ САҚЛАБ ҚОЛАЙЛИК

Тупроқнинг биологик унумдорлиги муаммоларига бағишлаб Тошкентда ўтказилган Бутуниттифоқ мувофиқлаштирувчи кенгаши қатнашчиларининг кўпгина нутқларида шу фикр куйиб-пишиб айтилди. ЎзТАГ мухбири В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академияси (ВАСХНИЛ) ҳузуридаги деҳқончилик ва тупроқ ҳосилдорлиги тармоқ илмий комплексининг бош директори, ВАСХНИЛ мухбир аъзоси А. П. Шчербаков ва «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Р. Ҳ. ҲУСАНОВ билан суҳбатда, мамлакат ва республика ер фондининг ҳақиқий аҳволи қандай, яқин келажакда нималарни кутиш мумкин, деган саволларни берди.

А. П. Шчербаков. — Агар, умуман, бутун мамлакатдаги тупроқнинг ҳолати баҳоланадиган бўлса, гапни шундай рақамлардан бошламоқ керак: кейинги йилларда олти миллион гектарга яқин серунум ер оборотдан чиқиб қолди, 14 миллион гектар ўтлоқ зах босиб, ботқоққа айланди, ҳар йили 26 минг километр жарлик ҳосил бўлмоқда. Ерларнинг чўлга айланиб, шўр босиши давом этмоқда. Умуман мамлакатда қарийб 30 миллион гектар ерни шўр босган, шундан икки миллион гектарга яқини Ўзбекистонга тўғри келади. Шу сабабли пахта ҳосилининг ўзидан республикада йилига 500 минг тонна кам олинмоқда.

Кўриб турибсизки, вазият шунчаки ташвишлигина эмас. Энди ерларнинг ҳосилдорлигини оширишдан ҳам кўра уларнинг ҳозирги ҳосилдорлик даражасини сақлаб қолиш тўғрисидаги масалани қўйиш керак чоғи. Тупроқ ҳақидаги фан ва практика кўп йиллар мобайнида турли йўллардан борганлиги, олимлар изланишни бўшаштириб юборганликлари, уларнинг ишида қайтариқлар тез-тез учраб туриши, мавзуларнинг майдаланиб кетганлиги туфайли аҳвол яна ҳам мураккаблашмоқда.

Мухбир: Асосий ва энг характерли муаммоларни алоҳида ажратиб, уларнинг моҳият даражасини аниқласа бўладими?

А. П. Шчербаков: Ернинг эгасизлигини тугатиш марказий вазифадир, бу — қатъий илмий омил эмас, балки социал-иқтисодий омилдир. Қишлоқдаги хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам, оддий деҳқонлар ҳам кўп йиллар давомида ерга истеъмолчилик нуқтаи назаридан қараб келдилар. Мана шуларнинг оқибатида ҳозир кўпгина районлардаги тупроқ таркибида рух, магний, фосфор, молибден камайиб кетган.

Р. Ҳ. Ҳусанов: Шу фикрни тасдиқлайдиган мисоллар Ўзбекистонда ҳам жуда кўп. Афсуски, биз ҳозир ҳам бу камчиликдан қутила олганимиз йўқ. Амалда қандай бўляпти денг: айтайлик, совхозга янги директор тайинланади. У ҳосилдорликни кескин оширишни асосий мақсад деб эълон қилади. Шу мақсадга эришишга эса, одатда ердан имкони борича унумли фойдаланиш ҳисобига эришишга интилади. Бир неча йил шу иш давом этади, сўнгра «қобилиятли» раҳбарни юқори кўтаришади, унинг ворисига эса тинка мадори қуриган орқ ер қолади.

А. П. Шчербаков: Шу сабабли ҳозир ердан нотўғри фойдаланиш деҳқонга мутлақо манфаатсиз бўлиб қоладиган, тупроқни бузганлик учун у тўла жавобгар бўладиган иқтисодий ва юридик тартиб-қоида ишлаб чиқиб, жорий этиш масаласини қўймоқдамиз.

Мухбир: Ижара пудратининг ўзи ҳам деҳқонларга хўжайинлик туйғусини сингдирадику, ахир. Бу — вужудга келган аҳволдан қутилиш йўлларидан бири эмасмикан?

А. П. Шчербаков: Муайян даражада шундай деса бўлади. Бу ўринда қуйидаги омилни эътиборга олиш лозим: ижарачилар ер участкасини, масалан, беш йилга ижарага олиб, яна эски йўлдан боришлари, шу йиллар ичида кўпроқ ҳосил ундириб олиш учун ерни яна «қийин-қистоққа» олишлари мумкин. Шу сабабли ерни оилаларга эллик йилга ижарага топшириш мақсадга мувофиқроқ бўлур эди. Ана шундагина деҳқонлар мазкур ерда ишлаши лозим бўлган ўз фарзандларини ҳам ўйлайдиган бўладилар.

Аграр ишлаб чиқаришни интенсивлашдан иборат бошқа бир омил ҳам шу муаммога маҳкам туташади. Бу иш экологик жиҳатдан оқланган бўлиши керак. Чунки, ҳар қандай интенсивлаш, аввало, ерга таъсир ўтказишни назарда тутади.

Мухбир: Кенгашда ижарачи коллективлар учун ердан фойдаланишнинг махсус биологик системаларини ишлаб чиқиш зарурлиги айтилди. Бу қандай система бўлади?

А. П. Шчербаков: Бунда гап кичик участкаларда ишловчи чоғроқ агробўлинмалар учун тавсиялар ишлаб чиқиш тўғрисида бормоқда. Масалан, энг ўткир муаммолардан бири — техника шу жумлага киради. Чунки баъзан юзлаб от кучига эга бўлганлиги сабабли сотиб олишга пудратчиларнинг қурби етмайдиган ва ишлатишга ноқулай бўлган қудратли тракторлар керак бўлмайди.

Р. Ҳ. Ҳусанов: Умуман қишлоққа аталган техника соҳасида ҳали қийинчиликлар кўп. Оғир машиналар тупроқни ниҳоятда қотириб босиб ташлайди, микроорганизмларнинг ҳалокатига олиб боради. Натижада, масалан, баъзи районларда чувалчанглар қолмади. Шу муносабат билан ҳатто уч ғилдиракли тракторлар ишлаб чиқаришни тўхтатиб, тўрт ғилдиракли моделларни кўпайтириш таклиф қилинмоқда. Арзимас бўлиб кўринса-да, аммо ҳар бир ғилдиракка тушадиган оғирлик анча камаяди.

Бошқа бир мисол: ғўзани парвариш қилишда қатор ораларига машина-механизмлар кўп марталаб кириб чиқади. Машинанинг ҳар бир ўтиши эса ҳосилдор қатламни муқаррар чангга айлантиради, бу чанг эса даладан осонгина ҳавога кўтарилади. Ҳисоб-китобларга қараганда, , йилига ҳар гектар ердан 15 тоннагача чанг кўтарилади. Мана шуларнинг ҳаммаси тупроқ структурасининг бузилишига, экология балансининг издан чиқишига олиб келади.

Мухбир: Бу ҳолда биологларнинг фикрича, уларнинг агрохимиклар билан муносабатлари қандай йўлга қўйилиши керак бўлади? Чунки, химиянинг экологияга салбий таъсири ҳам анчагина.

Р. Ҳ. Ҳусанов: Биринчидан, биз ҳозирча химиясиз иш қила олмаймиз. Хоҳласак-хоҳламасак биз ҳозирча химиянинг ёрдами билан ҳосилдорликни ошира оламиз. Бутун дунёда аҳвол мана шундай. Иккинчидан, химиявий воситалар ҳам ҳар хил. Тупроқ структурасини яхшилайдиган химиявий воситалар, тупроқнинг нурашига йўл қўймайдиган моддалар ҳам бор-ку, ахир.

А. П. Шчербаков: Шу боисдан ҳам биологлар билан химиклар ҳамкорлик қилишлари керак. Қишлоқ хўжалигини химиялаш даражасини пасайтириш эса бошқа масала. Болалар учун, баъзи категориядаги беморлар учун экологик жиҳатдан соф маҳсулотлар етиштириладиган махсус деҳқончилик участкаларини барпо этиш ҳам керак.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, деҳқончиликни биологиялаш айни Ўрта Осиё учун, айниқса, муҳимдир. Бу регионда химикатларни кенг миқёсда ишлатиш оқибатлари ачинарлидир. Энди буни ҳамма билади. Пахтазорлар интенсив усулда ишланавериши, сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштиришда нитратлардан фойдаланилиши, ерларга ҳадеб чигит экилавериши тупроқнинг қашшоқланишига (орқлаб кетишига) олиб келди. Ушбу кенгаш Тошкентда ўтказилганининг боиси ҳам мана шунда.

Мухбир: Энди кенгаш тугади. Яқин вақт ичида тупроқ ҳосилдорлигини ошира оладиган бирон-бир принципиал янги илмий ишланмаларга умид қилса бўладими?

А. П. Шчербаков: Принципиал янгилик шуки, биз ниҳоят, ўз муаммоларимизни жиддий равишда муҳокама қилдик ва назаримда, ўз ишимизнинг катта йўлларини белгилаб олдик. Биз долзарб масалаларни чинакамига ҳал этишга эндигина киришяпмиз. Бунинг учун олий ўқув юртларида кадрлар тайёрлаш системасини тубдан ўзгартириш, компьютерлаш ва дунёда орттирилган тажрибани ўрганиш асосида тупроқнинг биологик диагностика усулларини жорий қилиш зарур. Бу соҳада ГДР, Болгариядаги касбдошлардан ўрганса арзийдиган ишлар бор.

Умуман олганда эса, жуда катта иш қилиниши керак. Деҳқончиликнинг илмий асосланган, экологик жиҳатдан мувозанатли тупроқни ҳимоя қилиш воситаларини ишлаб чиқиб, жорий этиш, ер билан, бизни боқиб келаётган ер билан ишлашни сифат жиҳатидан яхшилаш учун самарали технологиялар ва машиналарни практикага жорий этиш мазкур ишнинг мақсади деб ҳисобланмоғи керак.

А. БЕЗВЕРХОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Самарқанд. «Ҳужум» пиллакашлик фабрикаси. Корхона цехларига қачон кирманг, нафасингиз қисилади. Улардаги ускуналарни аллақачон музейларга экспонат қилиб бериб юборса бўларди. Ахир, улар 1927 йилда ўрнатилган-да! Тўғри, замонавийлари ҳам бор. Бундан йигирма йил олдин фойдаланишга топширилган. Фабрикада 1853 нафар киши ишлайди. Шулардан 1589 нафари хотин-қизлардир.

Пиллалар буғлатиладиган ванналардаги сув ҳарорати салкам 90 даража. Ишчи аёллар саккиз соат мобайнида қўлларини қайноқ сув ичига тиқиб, бармоқлари билан нозик ипларни тортиб олишади. Маълумки, энг сифатли ипак хом ашёси қўлда ишлаб чиқарилади. Смена тугагач, ҳамма медпункт томон йўл олади. Навбат устига навбат.

— Дерматит, — дейди навбатчи медицина ҳамшираси Ойгул Раззоқова. — Кейин қўшиб қўйди. — Ой сайин беморлар қўлини тузатиш учун қарийб 40 килограмм мазь ишлатамиз.

— Ёрдам берадими?

— Шу йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан тўққизта ҳодиса кам бўлди.

Аммо биз бошқа маълумотга ҳам эга бўлдик. Шу йилнинг дастлабки олти ойи ичида бронхиал ва гипертония билан касалланганлар сони кескин ошганлиги қайд этилди.

... Мана, йигирма йилдирки, фойдасиз ёзишма давом этмоқда. Корхонадагилар ёрдам беришни сўраб, республика Министрлар Советига, СССР ва Ўзбекистон Енгил саноат министрликларига, Иттифоқ Давлат план комитетига мурожаат қилишди... Ниҳоят, бундан 1,5 ой муқаддам «Ҳужум» учун янги корпуслар қурилишига кутилмаганда рухсат берилди. «Кутилмаганда» дейишимизнинг сабаби шуки, йил давомида икки марта «Мумкин эмас» деган қатъий жавоб олинган эди.

Диққат: муаммо

У қачон ҳал этилади?

Масала шу билан ҳал бўлди-ми? Афсуски, йўқ. Янги цехларда қандай ускуналар ўрнатилади, деган савол кўндаланг бўлмоқда. Ҳозирги пайтда фабрикада мавжуд бўлган, аммо умрини ўтаб бўлган ускуналар ўрнатиладими ёки пиллакашлик тармоғини замонавий машиналар билан жиҳозлаш умиди билан вақт ўтказиладими?

— Биз умидимизни узганимиз йўқ, — дейди «Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси тўқимачилик машинасозлиги масус конструкторлик бюросининг бош инженери В. В. Сабателли.

Умид яхши нарса, аммо мамлакатимизда табиий ипак ишлаб чиқаришда энг сермеҳнат тармоқ бўлмиш пиллакашлик учун ускуналар ишлаб чиқарувчи махсус корхона ҳали йўқ. СССРда ишлаб чиқарилаётган ипак хом ашёси йиллик ҳажмининг 34 проценти «Ҳужум» фабрикасида ўрнатилганга ўхшаган механик дастгоҳларда тайёрланаётганини шу билан изоҳласа ҳам бўлади.

Олтмишинчи йилларда СССР Енгил саноат министрлигининг қарори билан япон ускуналари сотиб олинди. Ўшанда бу иш барча муаммоларни ҳал қилади, деб ўйлашган эди. Орадан кўп йиллар ўтгачгина мутахассислар, япон автоматлари юқори меҳнат унумдорлигига эга, лекин улар хом ашёдан тежаб-тергаб фойдаланмайди, деган хулосага келишди. Улар аъло сифатли пиллага мўлжалланган бўлиб, бизда эса бундай хом ашё ялпи ҳосилнинг 60 процентидан сал кўпроғини ташкил қилади. Қолган хом ашёни эса ишлатиш даркор. Япония машиналари бу соҳада кар-соқовнинг ўзи. Хулоса битта: ўзимизнинг машиналаримизни яратиш керак.

Излаш, изланиш бошлаб юборилди. У кўпроқ қувиб етиш ва ўзиб кетиш принципи бўйича югуришни эслатарди. Грузия тўқимачилик саноати илмий-тадқиқот институти ходимлари бу масала устида бош қотирдилар. Киевлик пиллачилар Украина ССР Фанлар академияси иссиқлик физикаси институти олимлари билан иш олиб бордилар. СССР Енгил саноат министрлигининг табиий ипак ишлаб чиқариш ва уни қайта ишлаш марказий илмий-тадқиқот институти мутахассислари, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг марказий лойиҳа-технология бюроси, Запорожье ва Фарғона пиллакашлик фабрикалари коллективи бир қанча вариантларни таклиф этдилар.

Иттифоқ Енгил саноат министрлигида эса ягона фикрга кела олмас эдилар. Гоҳ у, гоҳ бу ишланмага буюртма берилар, кейин эса воз кечилар, яна буюртма берилар ва яна воз кечиларди... Шунинг оқибатида биргина Тошкентдаги тўқимачилик машиналари ихтисослаштирилган конструкторлик бюросининг ўзида бир эмас, бир неча ишланмани четга суриб қўйишга, давлатнинг бир неча юз минг сўмини кўкка совуришга тўғри келди. Тўғри, ҳали бу ишланмалардан узил-кесил воз кечилгани йўқ, лекин қимматли вақт ўтиб боряпти.

Ўз илмий-техника базасига эга бўлган, мамлакатдаги пиллакашлик тармоғига қарашли ўн битта корхонага бевосита хизмат қиладиган мустақил корхона вужудга келмас экан, назариётчилар билан амалиётчилар ўртасидаги ихтилоф давом этаверади. Ҳозирча эса илмий-тадқиқот институтларида ҳам, конструкторлик бюроларида ва ишлаб чиқаришнинг ўзида пировард натижани ҳар ким ўзича тасаввур қилади. Ўзича муаммони ҳал қилишга ёндашади. Афсуски, бундан ҳеч кимга фойда йўқ.

... Шу боис қурилишга рухсат берилгани билан, меҳнат шароитини яхшилаш муаммоси ҳал этилмайди. Уни юқори унумли ускуналар ва аъло сифатли хом ашё билан ечиш мумкин.

Бу икки муаммо ҳал этилмагунча, «Ҳужум» қизлари қўлларини боғлаб юришга мажбурдирлар.

М. ГАРБУЗЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

Суратларда: 1. Авария ҳолатидаги цех. 2. Ишчи М. Юмурзаева. Унинг ўз ишидан қониқмаётганлиги шундоққина юз-кўзидан билиниб турибди. 3. Навбатчи ҳамшира О. Раззоқова беморларни қабул қилмоқда.

Р. ҒАФУРОВ фотолари [ЎзТАГ].

• Интернационализм—байроғимиз

МИННАТДОРЧИЛИК

«Совет Ўзбекистони»нинг шу йил 2 октябрь сонида уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон республика Совети IV пленуми қатнашчиларининг Тоғли Қорабоғ автоном областидаги ва унинг теварагидаги воқеалар хусусида Арманистон, Озарбайжон ва Тоғли Қорабоғ автоном области уруш ва меҳнат ветеранлари Советларига ташвишланиб ёзган телеграммаси эълон қилинган эди. Яқинда уруш ва меҳнат ветеранлари Озарбайжон республика ташкилоти Президиумининг мажлиси бўлиб, унда мазкур телеграмма кўриб чиқилди. Президиум ушбу масала юзасидан қабул қилган қарорда шундай дейилади:

«Тоғли Қорабоғ автоном областидаги ва унинг теварагидан воқеалар муносабати билан озарбайжон ва арман халқлари ўртасидаги муносабатларини яхшилаш ҳамда бу икки халқ дўстлигини мустаҳкамлаш бўйича олиб борилаётган ишларда Озарбайжон ССР ветеранларини қўллаб-қувватлаганлиги ҳамда эзгу истаклар билдирганлиги учун уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон республика Советига чуқур миннатдорчилик изҳор этилсин.

Уруш ва меҳнат ветеранлари Советининг раиси, истеъфодаги генерал-майор

М. НОСИРОВ.

* * *

Ереванда олинган телеграммада эса шундай дейилади: «Уруш ва меҳнат ветеранлари Ўзбекистон республика Советига

Ўртоқ. Расул Ғуломовга.

Қадрли ўртоқлар!

Биз сизларнинг Тоғли Қорабоғдаги ва унинг теварагидаги воқеалар муносабати билан ёзган Мурожаатномангизни чуқур ҳаяжон билан ўқиб чиқдик. Биз ғамхўрлигингиз ва интернационал ҳамдардлигингиз учун сизларга миннатдорчилик билдирамиз.

Марказий матбуотдан сизларга маълумки, республикада кун сайин нормал вазият ўрнатиб бориляпти, меҳнат коллективларининг аксарият қисми ғайратига-ғайрат қўшиб ишламоқда, йўл қўйилган қолоқликдан чиқишга интилмоқда.

Биз арман халқи илгари бўлганидек, ҳозир ҳам ўзининг коммунистик идеалларга содиқ ҳамда қайта қуриш, демократия ва ошкоралик шароитларида XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини бажариш учун барча ишларни қилишга қатъий қарор берган, деб сизларни ишонтирамиз.

Республиканинг барча ветеранлари номидан ўзбек халқи ветеранларига, бизнинг синфий ва жанговар ишлардаги қардошларимизга энг яхши тилакларимизни йўллаймиз.

Уруш ва меҳнат ветеранлари республика Совети президиуми номидан ва унинг топшириғига биноан

Уруш ва меҳнат ветеранлари Совети раиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, запасдаги генерал-майор

А. В. КАЗАРЬЯН,

Уруш ва меҳнат ветеранлари Арманистон ССР Совети раисининг ўринбосари

Е. А. ШАМАХЯН».

• Ташвишли сигналлар

Нимани жўнатсанг, шуни оласан

Москвадаги Красная Пресня улгуржи-чакана мева-сабзавот бирлашмаси Боёвутдаги Пушкин номли совхозга жарима солди. Хўжалик пойтахтга жўнатилган хўраки лавлаги учун мўлжалланганидан минг сўм кам пул олди. «Биринчи май» ва Руцкий номли совхозлар хўжасизлиги учун зарар кўрдилар.

Мазкур хўжаликлар москваликларга қарийб 167 тонна лавлаги жўнатдилар. Аммо қабул қилувчилар вагонларни очишганида, маҳсулот жуда аянчли аҳволда эди. Пушкин номли совхоз жўнатган лавлагининг 8,5 тоннаси чиқитга чиқди, 17 тоннаси эса ностандарт деб эътироф этилди. Маҳсулотлар таркибида нитрат моддасининг кўплиги илдиз меваларнинг сифати пастлиги ва тез бузилишига сабаб бўлди.

Оператив тарзда текширув ўтказган район халқ контроли комитети мазкур хўжаликлар сабзавотчиликда минерал ўғитлардан фойдаланишда илгаригидек назоратсизликка йўл қўяётганлиги, агротехника талабларини бошқа бузиш ҳоллари борлиги аниқланди.

Назоратчилар очиб ташлаган камчиликларга принципиал баҳо бердилар. Совхозларнинг бош агрономлари С. Жўраев, Т. Ҳакимов ва М. Қушбоқовларга келтирилган зарарни қисман қоплаш учун пул жаримаси солинди. Нобоп маҳсулотни жўнатишда иштирок этган савдо бош инспектори Р. Назаров ва район тайёрлов конторасининг директори А. Жамирзаев жазоландилар.

Мирзачўл зонасида мева ва сабзавот маҳсулотларини етиштиришда агротехника талаблари биринчи маротаба бузилаётгани йўқ. Область агросаноат комитети бундан жиддий хулоса чиқариб олиши керак.

Г. ОГОРОДОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Бировлар ҳисобидан... хўжалик ҳисоби

Хўжалик ҳисоби яхшими ёки ёмонми? Навоий шаҳрида яшовчи кўпгина одамлар бир-бирларига ана шундай ғалати савол бермоқдалар. Ахир, сўраб билиш керак-да. Юзлаб одамлар квартираларига телефон ўрнатилиши учун ҳақни тўлаб қўйишган, телефондан эса дарак йўқ. Ҳамма иллат шундаки, шаҳар алоқачилари ўзларича хўжалик ҳисобига ўтганлар.

Улар коллектив чўнтакни тўлдириш учун бўлажак телефон абонентларидан пул йиғиб олишди (одамлар соддалик қилиб ўрнатилмаган телефон учун олдиндан пул тўлаб қўйдилар). Ўн минг номерли янги АТС ҳали ҳам ишга туширилгани йўқ.

Бу телефон станциясини ишга тушириш муддати кўп марта кўчирилди. Ким айбдорлигини суриштирсангиз, қурувчилар буюртмачиларга, буюртмачилар эса қурувчиларга ишора қилишади.

Ниҳоят, шикоятларга жавоб қайтараверИб чарчаган шаҳар бошлиқлари буюртмачи ва Навоий қурилиш бошқармасидаги пудратчилар зиммасига АТСни қуриб битказиш вазифасини юкладилар, шундан кейин иш бироз юришгандек бўлди: АТС биноси тезда қад кўтарди, ускуналарни монтаж қилиш бошланди. Кўп одамларга ваъдага яраша 1 Майдан бошлаб еттинчи, тўққизинчи ва ўнинчи микрорайонлардаги уйларда телефон қўнғироқлари жиринглайдигандек туюлди.

Аммо, иш яна эски изига тушди. Мана октябрь ойи ўтиб боряпти, АТСни фойдаланишга топшириш муддати яна кечиктирилиб, энди ноябрь байрамига мўлжалланди. Лекин белгиланган вақтда ишга тушмаса керак. Чунки, пудратчи телефон кабели ётқизиш графигини барбод қиляпти. 1-қурилиш-монтаж бошқармаси бошлиғи Р. Шихрагимовнинг парвойи фалак: унинг гўё айби йўқ. Таъминотчилар кабелни ўз вақтида етказиб беришмаган. Таъминотчилар эса бутун айбни монтажчилар ва алоқачиларга қўйиб, улар вақтида кабелга буюртма бермаган демоқдалар.

Улар айбни бир-бирларига тўнкашмоқда. Минглаб навоийликлар эса телефондан фойдалана олишмаяпти. Улардан йиғиб олинган пул эса алоқачилар чўнтагига тушган. Ана, сизга хўжалик ҳисоби.

С. РУХМАЛЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

Фойдаси бўлмаяпти

«Ленинград» совхози меҳнат аҳли асосан сабзавот етиштириш билан шуғулланади. Тармоқнинг хўжаликда ўзига яраша қийинчилик ва муаммолари бор. Масалан, сабзавот маҳсулотлари йиғиштириб олинаётган ҳозирги долзарб кунларда машина-механизмлар роли ҳар қачонгидан юқори бўлиши керак. Бироқ бу ерда улар учун етарли эҳтиёт қисмлар йўқлиги сабабли техниканинг бир қисмидан фойдаланиш иложи бўлмаяпти. 6 та занжирли трактордан 2 таси «НШ-50» гидравлик насоси ва кучланишли цилиндрлар бўлмагани учун бекор турибди. Дон ўрадиган комбайн, ҳайдов тракторларида ҳам двигателни ишга туширувчи ёрдамчи мосламалар йўқ. Натижада 9 та ҳайдов тракторидан 3 таси дала юзини кўрмаётир.

Шунингдек, «Т-80» тракторларининг ҳам бир нечтаси ёнилғи насоси йўқлигидан қантариб қўйилганига анча бўлди. Уларнинг ғилдираклари учун камералар, покришкалар, гильза-поршенлар етишмаётир.

Биз бу ҳақда мутасадди раҳбарлар ва ташкилотларга кўп мурожаат этдик. Бироқ фойдаси бўлмаяпти. Республика Давлат агросаноат комитети ёрдам берармикан?

А. ИРИСМАНОВ,
Тошкент районидаги «Ленинград» совхози механизатори.

ГАЗЕТАДА БОСИЛМАДИ, АММО ЧОРА КЎРИЛДИ

ФАРҒОНА ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— Қувасой шаҳрида яшовчи Х. Ражаповнинг хатида баён этилган фактлар текширишда қисман тасдиқланди. Ишлар натижаси (наряд) билан ўз вақтида таништирмаганлиги учун «Мебельбит» участка мастери М. Мусахонов огоҳлантирилди. Қувасой шаҳар маиший хизмат кўрсатиш комбинати бошлиғи Э. Қодировга Х. Ражаповга нисбатан қўпол муомалада бўлганлиги кўрсатиб ўтилди.

Ҳозирги вақтда «Мебельбит» участкасида ишчилар учун зарур шарт-шароитлар яратилди.

ҚОРАЎЗАК РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Райондаги 13-босмахона наладчиги К. Алиевнинг хати текширилди. Интизомсизлиги ва савдо қоидалари устидан назоратни бўшаштирганлиги учун район халқ контроли комитети раиси Т. Отамуротовга виговор берилди.

Хизмат вазифасига совуққонлик билан қараганлиги, салбий ҳодисаларга баҳо беришда принципсизлик қилганлиги учун БХСС катта инспектори М. Есемуротовга ҳисоб варақасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди. Район партия комитети бюроси бундан буён унинг район ички ишлар бўлими БХСС катта инспекторлиги лавозимида қолишини мақсадга мувофиқ эмас, деб топди.

Район ички ишлар бўлими бошланғич партия ташкилотининг салбий ҳолатлар олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар кўрмаганликлари учун район ички ишлар бўлими бошлиғи Р. Алламбергенов, бошланғич партия ташкилоти секретари Ш. Бўрибоевлар огоҳлантирилганликлари эътибор учун қабул қилинди.

МАРҲАМАТ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Қува районида яшовчи Р. Тожибоевнинг хати юзасидан текшириш ўтказилди. Ҳақиқатан ҳам Куйбишев номли колхоз территориясидаги Тандирчи қишлоғида истиқомат қилувчи Ҳ. Қосимова Р. Тожибоевнинг касалликка чалинган қизини бахшилик усули билан даволамоқчи бўлган. Беморни қамчи билан уриб, тан жароҳати етказган.

Бу ҳақдаги Р. Тожибоевнинг аризаси Марҳамат район халқ суди томонидан кўриб чиқилиб, Ҳ. Қосимова Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 91-моддаси II қисми билан 2 (икки) йил озодликдан маҳрум этилиб, муддатни умумий ахлоқ тузатиш меҳнат колонияларида ўтказишга ҳукм қилинган.

Бироқ ҳукмнинг огоҳлантириш қисмидаги ҳолатларга кўра, яъни унинг ҳомиладор эканлиги, илгари судланмаганлиги ҳисобга олиниб, Ўзбекистон ССР жиноят кодексининг 44-моддаси I-қисми билан ҳукм ижроси бир йилга кечиктирилган. Агар шу муддат ичида у яна шундай жиноят содир этса, озодликдан маҳрум этилиши кўреатилган.

Куйбишев номли колхоз партия комитетида Ҳ. Қосимованинг турмуш ўртоғи Т. Қосимов ушбу воқеани била туриб, унинг олдини олиш чора-тадбирларини кўрмаганлиги масаласи муҳокама қилинди ва партком мажлиси қарори билан у қаттиқ огоҳлантирилди.

Текшириш якунлари район партия комитети пропаганда ва агитация бўлимида муҳокама қилинди. Аҳоли ўртасида илмий-атеистик тарбияни бўшаштириб юборганликлари учун Куйбишев номли колхоз партия комитети секретари С. Худойқулов, Кўтарма қишлоқ Совети ижроия комитети раиси О. Ашуровлар огоҳлантирилдилар.

САЛОМАТЛИК ХИЗМАТИДА

БУГУН ТОШКЕНТДА ФАРМАКОЛОГЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ VI СЪЕЗДИ ЎЗ ИШИНИ БОШЛАДИ

Съездда мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан, чет эллардан мутахассислар қатнашади. Съезд янги дориларни излаш, яратиш ва амалиётга қўллаш, уларнинг таъсир этиш механизмини ўрганиш, фармакологик тадқиқотлар клиник фармакология муаммоларини муҳокама этади.

Съезднинг Тошкентда ўтиши бежиз эмас. Ўрта Осиё, жумладан Ўзбекистонда фармакология фани қадимдан ривожланган бўлиб, бунда алломалар Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Синоларнинг ҳиссаси каттадир. Жумладан, Абу Райҳон Берунийнинг «Сайдана» асарида мингдан ортиқ дориларни тайёрлаш технологияси баён этилади. Шунингдек, Ўрта аср Шарқида ишлатилган дориларнинг батафсил тарихи келтирилган. Ибн Синонинг «Тиб қонунлари»нинг V китобида мураккаб дориларнинг тайёрланиши, истеъмол қилиш йўллари ва уларнинг таъсири чуқур баён қилинади. Мазкур китоб Европада беш юз хил дарслик сифатида қўлланиб келинди.

Ўзбекистонда фармакология фанининг кескин ўсиши В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университетининг медицина факультети очилиши билан узвий боғлиқдир. Шу факультетдаги фармакология кафедраси, кейинроқ Ўрта Осиё медицина институтлари ҳам бу соҳа ривожига катта ҳисса қўшганлар. Республикада фармакология фанининг ривожланишида академиклар О. Содиқов ва С. Юнусовларнинг ҳиссалари катта.

1956 йилда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимлик моддалари химияси институтида фармакология лабораторияси ташкил қилинди. Бу ерда профессор И. Комилов раҳбарлигида республикамизда ўсадиган ўсимликлардан олинган алкалоидлар фармакологиясини ўрганиш ишлари бошлаб юборилди. Қисқа вақт ичида бу лаборатория ҳақиқий фармакология марказига айланди. Мингдан ортиқ ўсимликдан олинган моддалар ва уларнинг маҳсулотлари текширишдан ўтказилди. Натижада еттита препаратдан медицинада фойдаланишга рухсат берилди. Аллаперин номли антиаритмик дори дунёнинг кўп мамлакатларида патент қилинди.

Орадан кўп ўтмай академик О. Содиқов Тошкент Давлат университети табиий бирикмалар химияси лабораторияси қошида фармакология бўлимини очди. Бу лаборатория пиридин ва хинолизидин алкалоидлари, улар маҳсулотларининг фармакологиясини ўрганди. Кейинчалик эса мазкур лаборатория Ўзбекистон ССР Фанлар академияси биоорганик химия институти составида ўз ишини давом эттирди. Номлари таъкидланган алкалоидлар фармакологиясини ўрганиш жараёнида чекишни ташлаш учун анабазин гидрохлорид дориси кашф этилди. Ҳозир у ўнга яқин мамлакатларга экспорт қилинади. Шунингдек, лабораторияда Тошкент Давлат университети билан ҳамкорликда лагоден номли қон тўхтатиш дориси ҳам кашф этилди.

Иттифоқда биринчи бўлиб алкалоидларнинг полимер бирикмалари текширилди. Лаборатория ходимлари кейинги вақтда ўсимлик полифеноллари устида иш олиб бормоқдалар.

Тошкент фармацевтика институтининг фармакология кафедраси ва марказий илмий-текшириш лабораторияси доривор ўсимликлардан олинган моддаларнинг ҳамда микроэлемент координацион моддаларнинг фармакологияси устида иш олиб бормоқдалар. Шу билан бирга Ўрта Осиё педиатрия институти фармакология кафедраси юрак гликозидлари, жигар циррозининг фармакотерапияси ва ёшга оид фармакология борасида илмий-тадқиқот ишлари ўтказмоқда.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли Кардиология илмий тадқиқот институтида ҳам ўсимликдан олинган моддаларни антиоксидант хусусиятини ўрганиш устида иш олиб борилмоқда. Препарат келгусида юрак хасталигида ишлатилади. Булардан ташқари республиканинг яна тўртта медицина институтларида клиник фармакология кафедралари бўлиб, улар дориларнинг одам организмига таъсири, организмдан чиқиб кетиши ва уларнинг метоболитларини ўрганмоқдалар.

Республика фармакологолимлари ўз билим ва тажрибаларини янги дори-дармонлар яратишга қаратиб халқ саломатлигини муҳофаза қилиш ишига ўз ҳиссаларини қўшадилар.

С. НОСИРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси О. Содиқов номли Биоорганик химия институтининг фармакология лабораторияси мудири, медицина фанлари доктори, профессор.

М. МАҲСУМОВ,
Тошкент фармацевтика институтининг фармакология кафедраси мудири, медицина фанлари доктори, профессор.

ДОРИВОР ЎТЛАРДАН ИЧИМЛИКЛАР

● Андижоннинг эски шаҳар қисмида жойлашган «Салом» кафеси биносида «Фитобар» деган ёзув пайдо бўлди.

«Фито» — лотинча ўт-ўлан дегани. Ранглар товланиб, ёқимли музика тараліб турувчи шинам хонада доривор ўтлардан тайёрланган ичимликлар сотилади. Уни фармацевт сотувчи Нодиржон Маҳмудовнинг ўзи тайёрлайди.

Область соғлиқни сақлаш бўлими ва дорихоналар бошқармасининг ташаббуси билан очилган «Фитобар»да одамлар шифобахш ўсимликлардан тайёрланган хушбўй ичимликлардан тановвул қилиб ўтириб, хордиқ чиқарадилар. Бу ерда киши асабини тинчлантирадиган витаминли ичимликлар ҳам бор. Ҳозир «Фитобар»да 12 хил ичимлик сотиляпти. Келгусида уни 33 хилга етказиш кўзда тутилмоқда.

Шунингдек, бу ерда қанд касаллигига дучор бўлган кишилар учун парҳез музқаймоқ тайёрлаш ҳам йўлга қўйилди.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Улуғ рус адибига

Тошкентликлар улуғ рус адиби Николай Васильевич Гоголь номи билан аталувчи кўҳна марказий кўчада «Ревизор» ва «Ўлик жонлар» муаллифининг ҳайкали бўлганлигини яхши эслайдилар. Аммо у бетондан ишланган бўлиб, гўзал шаҳримиз қиёфасига унча ёпишмасди. Шу боис янги ёдгорлик ўрнатиш тўғрисида қарор қабул қилинади.

Бу иш СССР халқ рассоми, ҳайкалтарош Н. В. Томский ва архитектор С. Р. Одиловга топширилади. 1983 йилда ҳайкалнинг гипсдан ясалган модели Москвадан Тошкентга келтирилади. Бироқ у комбинат омборхонасида бир неча йил ётиб қолади.

Шаҳар марказидаги бетон супа эса — қайта ўралиб турди. Жамоатчиликнинг юқори органларига қайта-қайта мурожаат қилишлари натижасида ёзувчининг бронзадан ишланган ҳайкали бир неча йиллик танаффусдан сўнг яна ўз ўрнига ўрнатилди. Куни кеча ёдгорликнинг тантанали очилиш маросими бўлди. Унда сўзга чиққанлар буюк адиб ижодининг аҳамияти тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар.

Ҳадемай Тошкентда бундан ташқари Шарқнинг буюк алломалари Ал-Хоразмий билан Улуғбекка, шунингдек, республикамизнинг дастлабки раҳбарларидан бири Акмал Икромовга ҳайкаллар ўрнатилади. Абу Али Ибн Синонинг ҳайкали атрофини эса рельефли тасвирлар безайди.

Суратда: Н. В. Гоголнинг янги ҳайкали.

Р. ШАРИПОВ фотоси.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

• *Шахмат бурчаги*

Халқаро арбитр М. МУҲИДДИНОВ бошқаради

II. Ўйинни қандай бошлаш керак?

«Шахмат партиясининг дастлабки босқичидаёқ, — деб таълим беради биринчи рус жаҳон чемпиони А. Алехин. — юришларни чуқур ўйлаб... танлаш керак. Бу жиҳатдан ҳеч нарса қолипдан кўра зарарлироқ эмас. У ҳамиша ёмон аҳволга тушиб қолиш хавфи билан боғлиқ бўлиб, шубҳасиз, шахмат ўйинининг ширасини қочиради».

Партиянинг бошида вазиятни бой бермай, ўзининг барча сипоҳларини тез суръатда актив позицияларга ривожлантириш (уларни дастлабки жойидан чиқариш) ва шу билан бирга рақибга худди шундай қилишга имкони борича халақит беришга интилиш тавсия этилади. Албатта ривожланишга ундашнинг шоҳга (алоҳида роли туфайли) дахли йўқ. Уни рокировка кўмагида яшириб қўйиш керак. Ривожланишга путур етказиб, пиёда ютишга ўйнашни ҳазил тариқасида «пиёдахўрлик» дейдилар.

Биринчи юришда «е» ва «d» пиёдаларини суриш шахмат қўшинларини энг муваффақиятли сафарбар қилишга ёрдам беради.

Одатга кўра аввал отларни сўнгра филларни жангга киритиб, рокировка қилиш керак. Рухларни марказий вертикалларда, d1, e1 (оқлар учун) ва d8, e8 (қоралар учун) хоналарида жойлаштирган маъқул. Бошловчи шахматчилар энг кучли сипоҳ — фарзинни эртароқ ўйинга киритишни яхши кўрадилар. Бу жўн тактикадир. У баъзан муваффақият келтиради. лекин кучсизроқ ҳарифларга қарши ўйнагандагина шундай бўлади. Тўғри ҳимояланилганда рақиб доналари фарзинга ҳужум қилар экан, темп (суръат) билан ўйинга киради, бинобарин шунинг ҳисобига кучларни ривожлантиришда ўзиш рўй беради.

Мана бунга битта мисол.

Оқлар: А. — Қоралар: Б.

— **1. e4 e5.** Ривожланиш нуқтаи назаридан оқлар ҳам, қоралар ҳам яхши юришлар қилди: фил ва фарзинга йўл очилди.

2. Фh5? Бу юриш кўринишидагина даҳшатлидир. Аслида эса фарзин бевақт чиқиб, ўз қўшинидан кўра рақибига кўпроқ ёрдам беради.

2... Кс6. Қоралар отни ўйинга чиқарди ва оқ фарзин ҳужум қилган пиёдани ҳимоялади.

3. Сс4. Энди оқларнинг мақсади равшан: улар қораларнинг энг заиф пункти — f7 га хавф туғдирди ва рақиби эҳтиётсизлик билан жавоб берса, «болаларча мот» қилишга тайёр (3... Кf6?? 4. Ф: f7Х). Дебютдаёқ курашни тез тугаллашга мўлжалланган бундай ўйин асоссиздир.

3... d6. Рақибнинг содда таҳликаси осонгина даф этилди.

4. Фf3. Оқлар таҳликасини такрорламоқда.

4... Кf6. «f» вертикали тўсилди ва иккинчи от ривожлантирилди.

5. Фb3? Оқлар қайсар, бинобарин қандай бўлмасин f7 пунктини қақшатмоқчи. 5. Кс3 ёки 5. Ке2 ўйнаш яхшироқ эди. Фарзин учинчи юришни қилмоқда. Қимматли вақтни шу йўсинда беҳуда кетказишнинг ўрнига учта (!) донани «жанг»га киритиш мумкин эди.

5... Кd4! Албатта 5... Фе7 ҳам чакки эмас эди, лекин партиядаги юриш оқларни дарҳол қийин аҳволга солиб қўяди. Энди 6. С:f7+ Крe7 7. Фс4 b5 дан кейин f7 даги фил кетади: бу партияни бой бериш билан баробар.

6. Фс3. Ёки 6. Фd3 d5! 7. ed Сf5 — К: с2+ туфайли оқлар талофотга учрайди.

6. ..d5. Ҳозир 6... К: е4 ҳам мумкин эди, бироқ қоралар кучларни тезроқ сафарбар қилишга интилмоқда.

7. С: d5. Бундан кўра 7. ed дурустроқ.

7... К: d5 8. ed Сf5. Фил темп билан ўйинга киритилмоқда. Энди оқлар с2 пунктини қандай ҳимоялаши керак? 9. Ка3 бўлса, 9... С: а3 10. bа К: с2+ ва қоралар ютади.

9. d3. Оқлар жуда мустаҳкам ҳимояни топганга ўхшайди, бироқ... **9. Сd4!**

Қоралар комбинация деган нарсани амалга оширмоқда: филни қурбон қилиб фарзинни с2 пунктини ҳимоялашдан чалғитмоқда ва бир вақтнинг ўзида уни от чангагига (вилка) жалб этмоқда; фарзин зарба остидан кета олмайди — у очмасда.

10. Ф:b4 К: с2+ 11. Крd2 К: b4 ва оқлар ютқазади. Оқ фарзиннинг сайри ана шундай ачинарли тугади.

Жавобингизни текшириб кўринг

№ 202 да шундай позиция таклиф этилган эди (b2 даги пиёда с3 га олиб қўйилгач): оқлар — Крh1, Фh5, Сf6; қоралар — Крd3, Фb3, Ка4, пп. С3, h2, h3, h6. Икки юришда кооператив мот.

Ечими: 1. с2 Сс3 2. Фс4 Фf3Х

Буниси — вазифа

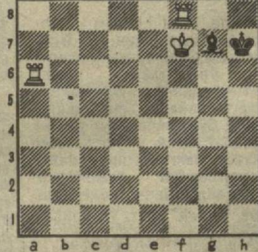

Масала. 3 юришда мот.

ЎзТАГ ТУЗАТИШИ

Шу йил 22 октябрь куни газеталарда босилган «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» сарлавҳали материалнинг (лойиҳанинг) «13-боб Сайлов системаси» бўлимининг 96-моддаси 4-абзацининг биринчи жумласи қуйидагича тузатиб ўқилсин:

«СССР Министрлар Совети, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари составига кирувчи кишилар, ана шу органларнинг раисларидан ташқари, шунингдек, идоралар раҳбарлари, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бўлимлари ва бошқармаларининг раҳбарлари ўзлари ҳисоб берадиган Советларнинг депутатлари бўла олмайдилар».

ТВ: ТИНГЛАНГ ВА ТОМОША ҚИЛИНГ! ТВ:

25 ОКТЯБРЬ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мен, сен ва биз — ҳаммамиз биргаликда. 9.50 — «Бонгли соат учун соло». Спектакль. Танаффусда — Янгиликлар. 12.00 — Ҳужжатли фильмлар. 15.55 — Янгиликлар. 16.05 — Қайта қуриш прожектори. 16.15 — Удмуртия телевидениесининг программаси. 17.05 — Мультфильм. 17.25 — Концерт. 17.45 — Болалар учун фильм. 18.45 — Инсон ва қонун. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — «Ўзимиз уй қуриб, ўзимиз яшаймиз». 20.30 — «Музикали хонадон». 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Музикали хонадон». (давоми) 23.40 — «Айни жорий этиш вақти». 23.50 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильмлар. 10.05 — Француз тили. 10.35 — Интисодий билимлар асослари. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — Биология. 11.55 — Илмий-оммабоп фильм. 12.05 — Француз тили. 12.55 — «Осмон дарвозаси». Бадиий фильм. 14.20 — Шаҳарлар ва йиллар. 14.45 — Янгиликлар. 14.55 — «Мардлик». Телефильм. 1-серия. 16.00 — Совет қўшиқларидан концерт. 18.35 — Янгиликлар. 18.40 — ... 16 ёшгача ва ундан катталар. 19.30 — Музикали киоск. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Шарқий Сибирь. 21.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Дон Жуаннинг армони» Бадиий фильм. 23.45 — Янгиликлар. 23.50 — «Лев Толстой ҳақида сўз». 2-фильм.

ЎзТВ-I. 16.00 — Уфқ. 16.40 — «Эҳтиёт бўлинг, илонлар» Бадиий фильм 2-серия. 17.45 — Янгиликлар. 18.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Даугава». 19.50 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Дўстларимиз тароналари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Р. Қурбонов ижро этади. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.35 — Долзарб дамлар қадри. 22.35 — Нафосат.

ЎзТВ-II. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 19.50 — Харидор манфаатлари йўлида. 20.10 — «Ой бориб, омон қайт». Бадиий фильм. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Омад Сизга ёр бўлсин, пахтакорлар! 23.10 — Кино оламида.

26 ОКТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Фильм-концерт. 10.00 — Мультфильм. 10.15 — Янгиликлар. 10.25 — «Умринг боқий бўлсин, Ер!» 11.25 — Духовой чолғулар квинтети чалади. 12.00 — Болалар учун фильм. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ҳужжатли фильм. 16.50 — «Сенинг ленинча кутубхонанг». 17.35 — Мультфильм. 17.45 — Австрия телевидениесининг программаси. 18.25 — Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 1/8 финал. «Стяуа» (Бухарест) — «Спартак». Танаффусда — Дунё воқеалари. 20.20 — Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади. 20.35 — «Якшанба кунги сайрлар», «Синовчи». Бадиий фильмлар. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. УЕФА кубоги 1/16 финал. «Динамо» (Минск) «Виктория» (Бухарест) Танаффусда — Дунё воқеалари. 23.50 — Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 — Немис тили. 11.05 — Қайта қуриш ва ҳуқуқ. 11.25 — Илмий-оммабоп фильм. 11.35 — Умумий биология. 12.05 — Немис тили. 13.05 — «Дон Жуаннинг армони». Бадиий фильм. 14.30 — Ҳужжатли фильмлар. 15.00 — Янгиликлар. 15.10 — «Мардлик». Телефильм. 2-серия. 16.15 — Чех Давлат филармонияси симфоник оркестрининг концерти. 18.35 — Янгиликлар. 18.40 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 19.40 Ҳаракат хавфсизлиги учун. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Бу ҳаммаси у ҳақда. 21.10 — Илмий-оммабоп фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Лучафэрул». Бадиий фильм, 1-серия. 23.35 — Янгиликлар. 23.40 — «Лев Толстой ҳақида сўз». 3-фильм.

ЎзТВ-I. 15.00 — «Табиат ва биз». 16.00 — «Фавқулодда топшириқ». Бадиий фильм. 17.45 — Янгиликлар. 18.00 — Пионерлар мамлакатида. 18.45 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 19.30 — Халқ контроли экрани. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Долзарб интервью 20.30 — Ахборот. 20.50 — Санъат олами. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — ВЛКСМ 70 йиллигига.

ЎзТВ-II. 18.55 — «Маҳфий тергов». Бадиий фильм. 20.00 — Ёзувчи ва замон. **Душанба.** 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.05 Ёш келин-куёвларга маслаҳатлар. 22.45 — «Ёввойи хмель». Бадиий фильм.

27 ОКТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Мультфильм. 9.15 — Футбол. Европа кубоклари. 10.55 — Янгиликлар. 11.05 — Ҳужжатли фильм. 11.25 — Челябинск филармониясининг фортепьяно триоси чалади. 12.00 — «Синовчи». Бадиий фильм. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 16.20 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.10 — Музикали хазина. 17.45 — Иқтисодий билимлар асослари. 18.15 — Кельн — Волгоград телекўприги. 19.35 — Дунё воқеалари. 19.50 — Футбол. Кубок эгаларининг кубоги. 1/8 финал. «Рода» (Голландия) — «Металлист» (Харьков). 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Қандай гўзал бу олам. 23.45 — Катталар учун мультфильмлар. 00.05 — Дунё воқеалари. 00.20 — Ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Телефильм. 10.05 — Испан тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — И. С. Тургенев. «Оталар ва болалар». 12.05 — Испан тили. 13.05 — «Лучафэрул». Бадиий фильм, 1-серия .14.25 — Ҳужжатли фильм. 14.50 — Янгиликлар. 15.00 — «Мардлик». Телефильм. 3-серия. 16.05 — А. Данилов чалади. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — «Саёҳатчилар клуби». 20.25 — Реклама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ритмик гимнастика. 21.15 — Халқ куйлари. 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — «Лучафэрул». Бадиий фильм, 2-серия. 23.55 — Янгиликлар. 24.00 — «Лев Толстой ҳақида сўз». 4-фильм.

ЎзТВ-I. 15.00 — Совет Иттифоқи бўйлаб. 16.00 — Ҳужжатли фильм. 16.45 — География. 17.15 — Манзарали фильм. 17.25 — Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. 17.55 — Янгиликлар. 18.05 — Объективда—қайта қуриш. 18.50 — Янгича сиёсий фикрлашнинг иқтисодий аспектлари. 19.20 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 —«Гулёр» фольклор-этнографик ансамбли ижро этади. 21.25 — Кинолавҳа. 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Маорифимиз муаммолари. 22.55 — Бўстон.

ЎзТВ-II. 19.30 — Ҳужжатли фильмлар. 20.20 — Реклама. 20.30 — Ишончли мулоқот. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Метрода учрашамиз. Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

●

28 ОКТЯБРЬ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Бекинмачоқ». 9.35 — Болалар учун фильм. 10.40 — Янгиликлар. 10.50 — И. С. Бах. «Деҳқонлар кантатаси». 11.30 — Ҳужжатли фильм. 11.55 — Инсон ва қонун. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 16.25 — Биргалашиб ўйлаб кўрайлик. 17.25 — Тараққиёт, ахборот, реклама. 18.10 — Шеърият лаҳзалари. 18.15 — Нега ва нима учун. 18.45 — Кооператор нимага қодир. 19.15 — Фидойи шахслар. 20.00 — Интерсигнал. 20.30 — Адабий-бадиий видеоканал. 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Адабий-бадиий видеоканалнинг давоми. Танаффусда — дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Г. Ҳ. Андерсен эртаклари. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Инглиз тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Сиз яратган боғ. 11.35 — Тарих. 12.05 — Инглиз тили. 13.05 — «Лучафэрул». Бадиий фильм, 3-серия. 14.40 — Ҳужжатли фильм. 15.30 — Янгиликлар. 15.40 — «Мардлик». Телефильм, 4-серия. 16.45 — Мюнхен камер оркестрининг концерти. 18.35 — Янгиликлар. 18.40 — «Алан» рақс ансамблининг концерти. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. 20.30 —Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Рус хор куйлари. 21.10 — Ҳужжатли фильм. 21.30 —Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Чет эл фильмлари экрани. 23.40 — Янгиликлар. 23.50 — Гитарачи Э. Веласко чалади.

ЎзТВ-I. 15.00 — Ягона оилада. 16.00 — Ҳужжатли фильм. 16.45 — Жамиятшунослик. 17.15 — Янгиликлар. 17.30 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 18.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Карпати» АСК (Львов). 19.50 — Мультфильм. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Долзарб интервью. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Долзарб дамлар қадри. 22.35 — ВЛКСМ 70 йиллигига.

ЎзТВ-II. 19.30 —«Жаҳонгашта йигит». Бадиий фильм. 20.50— Кескин танқид остида. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.05 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 22.15 — Тиканли экран. 22.45 — «Жазирама ёзнинг уч куни. Бадиий фильм.

●

29 ОКТЯБРЬ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.00 — Ҳужжатли фильм. 9.30 Нега ва нима учун? 10.00 — Самарқанд жилолари. 10.30 — РКСМнинг I съезди. 70 йил ўтгач. 11.30 — Социализм мамлакатларида. 12.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 12.30 — Альтернатива. 13.30 — Ашмарен созандалари. 13.45 — Дунё воқеалари. 14.00 —Аслини олганда... 15.30 — Мен сўзнинг қудратини биламан. Фильм-спектакль. 16.55 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 17.05 — Ҳужжатли фильм. 17.25 — Халқаро программа. 18.25 — Дублёр иш бошлади. Бадиий фильм. 20.00 — Время. 20.35 — Аҳоли рўйхати ҳисобчиси. 20.55 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 24.00 — Концерт.

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Студия таништиради. 9.35 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 10.20 — Здоровье. 11.05 — Ҳайвонот оламида. 12.10— Компьютер билан мулоқот. 12.55 — Инсон. Ер. Коинот. 13.55 — Фалсафий суҳбатлар. 14.55 — Юрак калитини излаб. Бадиий фильм. 16.30 — Верлинда меҳмонда. 17.05 — Кинопанорама. 18.35 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — О. Меликов, Севги афсонаси балетидан парчалар. 19.45 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 — Время. 20.35 — СССР Олий Советининг депутатлари сўзлайдилар. 20.45 — Фақат мен биламан. Бадиий фильм. 22.15 — Янгиликлар. 22.20 — Ҳужжатли фильм.

ЎзТВ-I. 9.00 — «Ассалому алайкум». 10.00 — Телефильм. 10.20 —Ҳужжатли экран. 11.30 — «Афсонага айланган қиз». Бадиий фильм. 1-серия. 12.25 — Эстрада калейдоскопи. 13.30 — Техника ижодиёти мактаби. 14.10 — Қўшиғим, жон қўшиғим. 14.50 — Замандас. 17.15 — Мультфильм. 17.35 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 18.20 — Улар биринчилардан эдилар. 19.00 — Ахборот. 19.30 — Ёш ижрочилар концерти. 20.00 — Время. 20.35 — Илмий-оммабоп фильм. 20.55 — ВЛКСМ 70 йиллигига.

ЎзТВ-II. Фрунзе. 15.05 — Мультфильм. 15.30 — Жаш кийял. 16.00 — Биринчи. 16.40 — Азем. 17.30 — ВЛКСМ 70 йиллигига бағишланган тантанали кеча. 19.30 — Мезгил.

●

30 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

МТ-I. 8.30 — Янгиликлар. 8.45 — Ритмик гимнастика. 9.30 — Мультфильмлар. 9.50 — Спортлото. 10.00 — Будильник. 10.30 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 — Тонгги почта. 12.00 — Очиқ эшиклар куни. 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Здоровье. 15.15 — Эртак ҳузурида меҳмонда. 16.20 — Россиянинг буюк кишилари. 16.50 — Мультфильм. 17.00 — «Искусство кино» журнали билан учрашув. 18.35 — Ёмғир куйи. 19.15 — Жаҳоннинг йирик музейи. 19.45 — Чотқол тизма тоғларида. 19.55 — «Узоқ кузатишлар». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Фильм-концерт. 23.10 — Москва — Копенгаген телекўприги. 00.10 — Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 — Зарядкага сафланинг! 8.45 — Сиз яратган боғ. 9.15 — Уфқ. 9.55 — Ажойиб кишилар ҳаёти 10.40 — Мактаб: ўзгаришлар даври. 11.25 — Оламга саёҳат. 12.25— Иқтисодий билимлар асослари. 13.00 — Тирик болалари бўла туриб дарбадар юрган қариялар ҳақида. 13.45 — Рус маданияти ҳақида. 14.25 — Телевикторина. 16.05 — Александр Розенбаум куйлайди. 17.15 — Ҳужжатли фильм. 17.25 — Телевизион музикали абонемент. 18.45 — Мультфильмлар. 19.15 — Спорт ва шахс. 20.00 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.15 — П. И. Чайковскийнинг дирижёрлик репертуаридан. 21.30 — Время. 22.05 — П. И. Чайковскийнинг дирижёрлик репертуаридан (давоми). 23.05 — Янгиликлар. 23.15 — Бадминтон. Халқаро турнир.

ЎзТВ-I. 9.00 — «Ассалому алайкум». 10.00 — Виргаликда куйлаймиз. 10.25 — Спорт программаси. 11.15 — Мультфильм. 11.25 — Ўқитувчилар кунига бағишланган концерт. 13.00 — Дўстлик экрани. 14.00 — «Афсонага айланган қиз». Бадиий фильм. 2-серия. 15.05 — Ота-оналар университети. 15.35 — Элга хизмат: талаб ва таклиф. 16.20 — Скрипка нималар ҳақида куйлаяпти. 16.50 — Реклама. 17.15 — Мультфильм. 17.25 — Санъат ғунчалари. 17.55 — Бугун — Автомобиль транспорти ходимлари куни. 18.15 — Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари. 19.30 — Шифокорлар — пахтакорларга. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Пахтакорлар учун музикали программа. 21.30 — Время. 22.00 — Экран таништиради.

ЎзТВ-II. Душанба. 18.05 — «Қадимий оҳангларда». Бадиий фильм. 19.20 — Жаҳоннома. Бадиий-публицистик программа. 21.30 — Время. 22.05 — Жаҳоннома программасининг давоми.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА! РЕСПУБЛИКА КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ
Тошкент шаҳар ижроия комитетининг Кинолаштириш бошқармаси билан ҳамкорликда
29 ОКТЯБРГАЧА
Ленин комсомолининг 70 йиллигига бағишланган бадиий ҳамда хроникаль-ҳужжатли фильмлар намойиши ҳафталигини
ЎТКАЗАДИ

Ҳафталиқ репертуарига совет кинематографчиларининг янги ишлари билан бир қаторда ўтган йилларнинг фильмлари ҳам киритилган.

Томошабинлар қуйидаги картиналарни кўрадилар:
«ҲАМИШАЛИККА НАВҚИРОН БЎЛИБ ҚОЛДИЛАР» — «ГРУЗИЯ-ФИЛЬМ» киностудиясида режиссёр Мираб Гавадзе томонидан суратга олинган;
«ОЛОВЛИ ҚИРҒОҚ» — «ЎЗБЕКФИЛЬМ» киностудияси маҳсулоти;
«КЎНГИЛЛИЛАР» — М. Горький номли киностудия суратга олган;
«УЛАР БИРИНЧИЛАРДАН БЎЛГАН ЭДИЛАР» — М. Горький номли киностудия маҳсулоти; **«КОМСОМОЛЬСК»** — 1938 йилда «Ленфильм» киностудиясида суратга олинган.
Шунингдек, хроникал-ҳужжатли фильмлар ҳам намойиш этилади. Улар орасида «ЁШЛИК АЙБЛАЙДИ», «ТРУБАДУРЛАР» каби фильмлар бор.

●

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
25, 28 ОКТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА
СССР 51-ЧЕМПИОНАТИ УЧУН
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — «ДАУГАВА» (Рига).
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — АСК «КАРПАТИ» (Львов)
I-ЛИГА КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА
ФУТБОЛ

СПОРТ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ ЎЙНАЛАДИ. **Серияларнинг номерлари 054001 дан 055001 гача ва 056001 дан 057001 гача.**
КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Билетларни ўз вақтда сотиб олинг.

●

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

Бир кубометрининг баҳоси 4 сўмдан бўлган барабанлар бортини (ёғочдан)
корхоналарга пул ўтказиш йўли билан кооперативлар ва аҳолига нақд пул тўлаш йўли билан
ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА СОТАДИ

Ёғоч бортлар қурилиш эҳтиёжлари учун қисман яроқлидир.
Корхона прейскурант бўйича ҳақ тўланганидан сўнг материални ўз автотранспорти билан (40 км. гача) олиб бориб беради.
Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Ф. Хўжаев кўчаси, 2-уй (Метронинг «М. Горький» станцияси бекати. 17-троллейбус билан охирги бекатгача борилади). Телефон: 62-02-52.

●

Театр

НАВОИИ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 25/Х да **Майсаранинг иши,** 26/Х да **Тўмарис.**
ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/Х да **Кориолон** (19.00), 26/Х да **Ҳазрати зёл.**
МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 26/Х да **Олифта.**
ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/Х да **Парвона** (19.00), 26/Х да **Алвидо, ҳаёт** (Дилором Каримованинг ижодий кечаси, 18.00).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон ССР фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси
Авлиё Муҳаммадиевич МУҲАММАДИЕВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Меҳнат ва социал таъминот давлат комитети республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер, 1929 йилдан КПСС аъзоси
Муҳиддин ЭШОНХЎЖАЕВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р — 14176. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 245. ИНДЕКС 64583. 1-2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12